

Ontwerp van decreet over dierenwelzijn

Samenvatting

De huidige Dierenwelzijnswet dateert van 1986. Doorheen de jaren werden heel wat wijzigingen aan de oorspronkelijke tekst aangebracht om de wet aan te passen aan de veranderende inzichten en verwachtingen op het vlak van dierenwelzijn, met als gevolg dat de Dierenwelzijnswet geen volledig samenhangend kader meer vormt. Door middel van voorliggend ontwerp van decreet wordt gezorgd voor een samenhangend en sluitend regelgevend kader voor alle segmenten van het dierenwelzijnsbeleid.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering en inhoud

De bescherming van het dierenwelzijn is sinds de Zesde Staatshervorming een gewestelijke aangelegenheid. Daar waar de federale overheid voordien bevoegd was voor het dierenwelzijn zijn het momenteel de gewesten die ieder voor hun grondgebied het beleid voor het dierenwelzijn moeten uitstippelen én controleren. Dit wil zeggen dat de gewesten sinds 1 juli 2014 bevoegd zijn zowel voor het vaststellen van regels met betrekking tot het dierenwelzijn als bevoegd zijn voor de controle ervan. Het begrip 'dierenwelzijn' is blijkens de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet op de Zesde Staatshervorming zeer ruim en betreft de aangelegenheden geregeld door of krachtens de Dierenwelzijnswet.¹

De huidige Dierenwelzijnswet dateert van 1986.² De Dierenwelzijnswet en haar uitvoeringsbesluiten regelden tot 2014 voor de drie gewesten op uniforme wijze het beleid inzake dierenwelzijn. Doorheen de jaren werden heel wat wijzigingen aan de oorspronkelijke tekst aangebracht zowel door de federale overheid tot 2014 als door de gewesten sinds 2014, aan de veranderende inzichten en verwachtingen op het vlak van dierenwelzijn. Als gevolg daarvan vormt de Dierenwelzijnswet geen volledig samenhangend kader meer. Voorliggend ontwerp van decreet zorgt voor een samenhangend en sluitend regelgevend kader voor alle segmenten van het Vlaams dierenwelzijnsbeleid, van de landbouwhuisdieren, tot de gezelschapsdieren, de proefdieren, de dierentuindieren en de exotische dieren. Dit is het resultaat van een evaluatie ten gronde van de huidige Dierenwelzijnswet en een bevraging van de stakeholders.

De Dierenwelzijnswet betreft een wetgeving gericht op de bescherming én het welzijn van dieren als voelende wezens. Dit basisgegeven wordt benadrukt en versterkt in huidige Codex. Dieren hebben omwille van hun vermogen om te lijden en te voelen een bijzonder statuut, dat afwijkt van voorwerpen, en genieten een bijzondere bescherming, die in de Codex gewaarborgd wordt. De vele wetenschappelijke inzichten hebben er in elk geval toe geleid dat dieren de status van voorwerp ontgroeid zijn. Om het in de woorden van Jeremy Bentham, Engels

¹ MvT, Parl.St. Senaat 2012-13, nr. 5-2232/1, 153.

² Wet van 14 augustus 1986 'betreffende de bescherming en het welzijn der dieren', B.S. 3 december 1986.

filosoof en jurist uit de 18^e eeuw, te zeggen: *"The question is not, Can they reason nor, Can they talk? But, Can they suffer? Why should the law refuse its protection to any sensitive being?"*

De Dierenwelzijnswet is federaal uitgewerkt geweest als een kaderwet die uitgevoerd wordt door uitvoeringsbesluiten. Deze filosofie werd behouden bij de Codex. Dat houdt in dat de algemene lijnen in de Codex staan en de details van de dierenwelzijnsregels in besluiten worden opgenomen.

De indeling van de Vlaamse Codex Dierenwelzijn ziet er als volgt uit:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Hoofdstuk 2. Het houden van dieren

Afdeling 1. Algemene beginselen

Onderafdeling 1. Dieren die gehouden mogen worden

Onderafdeling 2. Voorwaarden met betrekking tot het houden van dieren

Onderafdeling 3. Identificatie en registratie van honden en katten

Onderafdeling 4. Zwervende, verloren en achtergelaten dieren

Onderafdeling 5. Fokkerij van honden en katten

Afdeling 2. Dieren gehouden door professionelen

Afdeling 3. Het gebruik van dieren

Hoofdstuk 3. De handel in dieren

Hoofdstuk 4. Vervoer van dieren

Hoofdstuk 5. Invoer en doorvoer van dieren

Hoofdstuk 6. Doden van dieren

Hoofdstuk 7. Ingrepen op dieren

Hoofdstuk 8. Dieronvriendelijke producten

Hoofdstuk 9. Dierproeven

Hoofdstuk 10. De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn

Hoofdstuk 11. Vlaams Dierenwelzijnsfonds

Hoofdstuk 12. Controle, handhaving en bestraffing

Hoofdstuk 13. Wijzigingsbepalingen

Hoofdstuk 14. Slotbepalingen

B. Totstandkomingsprocedure

Advies afdeling Wetgeving van de Raad van State:

Later in te vullen

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1 - Algemene bepalingen

Artikel 1

Artikel 1 bepaalt dat het ontwerp van decreet een gewestaangelegenheid regelt.

Artikel 2

Artikel 2 bepaalt dat het decreet aan te halen is als Vlaamse Codex Dierenwelzijn.

Artikel 3

Artikel 3 bevat 29 definities van begrippen die in het ontwerp van Vlaamse Codex Dierenwelzijn (hierna: de Codex genoemd) gehanteerd worden. Hierbij werd zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de bestaande definities, waarbij deze indien nodig werden geactualiseerd.

Artikel 4

Het eerste artikel van de Codex na de definities introduceert de notie van een dier als levend wezen met gevoel, specifieke behoeften en intrinsieke waarde. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan een voortschrijdend wetenschappelijk, filosofisch en maatschappelijk inzicht over dieren en de rol die zij in onze maatschappij innemen. Inmiddels bestaat er geen discussie meer over dat gewervelde dieren kunnen lijden, niet alleen op fysisch, maar ook op psychisch vlak en angsten, eenzaamheid, stress en frustraties kunnen ervaren.

Tot vrij recent werden dieren in het burgerlijk recht beschouwd als roerende goederen, waar de mens het eigendom over kan hebben en die onderworpen waren aan het gemene goederenrecht. Het dier werd beschouwd als een voorwerp en niet als een drager van rechten. Dit idee is inmiddels volledig voorbijgestreefd. In het Nieuw Burgerlijk Wetboek worden dieren dan ook van voorwerpen onderscheiden en wordt erkend dat zij een gevoelsvermogen en biologische noden hebben. Zij hebben nu een apart juridisch statuut (cf. art. 3.38 en 3.39 NBW).

Wat ontbreekt in de huidige Dierenwelzijnswet, is de erkenning van het gevoelsvermogen van dieren. Dit dient dan ook gewijzigd te worden. Middels artikel 4 van voorliggend ontwerp van decreet wordt nu bepaald dat dieren levende wezens zijn met gevoel, specifieke behoeften en een intrinsieke waarde.

In dat opzicht is ook vermeldenswaard dat het Verdrag van Lissabon tot wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, ondertekend te Lissabon in 2009, het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie amendeerde waarbij de erkenning dat dieren wezens met gevoel zijn, er geïntroduceerd werd (zie artikel 13).

Artikel 5

De huidige wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren (hierna 'de Dierenwelzijnswet' genoemd) weerspiegelt reeds dat dieren niet alleen beschermd moeten worden tegen wreedheden van de mens, maar dat het welzijn van de dieren ook actief nagestreefd moet worden.

Artikel 5 van het ontwerp van decreet verduidelijkt het doel van de Codex. Dit decreet beoogt het dierenwelzijn te waarborgen en te versterken, wat inhoudt dat verder gegaan moet worden dan louter het beschermen van dieren tegen wreedheden. De verwijzing naar de fysiologische en ethologische behoeften van het dier werd hernomen uit artikel 4 van de huidige Dierenwelzijnswet.

Dierenverwaarlozing en -mishandeling kan niet getolereerd worden. Daarom voorziet de Codex ook in een doortastend controle- en handhavingsbeleid hetwelk een onlosmakelijk geheel vormt met de beleidsondersteuning en de beleidsuitvoering.

Tenslotte wordt bepaald dat het dierenwelzijnsbeleid een hoog dierenwelzijnsniveau nastreeft en dat het dierenwelzijnsbeleid, gelet op de ambitie tot waarborging en versterking van het dierenwelzijn, berust op het standstill-beginsel. Dit wil zeggen dat het bestaande beschermingsniveau voor dieren sowieso niet mag afnemen.

Artikel 6

Artikel 6 herneemt de inhoud van artikel 1 van de Dierenwelzijnswet, en breidt dit uit door te bepalen, enerzijds, dat niet enkel het zonder noodzaak veroorzaken van de dood, verminking, letsel of pijn, maar ook andere vormen van aantasting van het welzijn van het dier op fysiologisch of ethologisch vlak, en, anderzijds, ook nalatigheid die leidt tot een aantasting van het welzijn van het dier, strafbaar zijn, telkens als dit zonder noodzaak gebeurt. Voor wat betreft nalatigheid geldt evenwel bijkomend het criterium van de "redelijke mogelijkheid", waardoor de beoordeling of er sprake is van strafbare nalatigheid dient bekeken te worden in het licht van de concrete omstandigheden waarin de burger en het dier in kwestie zich bevinden. Het vooraf doden van dieren met het oog op het gebruik van het dode dier in volksgebruiken, artistieke uitingen en kunstvormen tot vermaak van het publiek, zoals het zogenaamde haanslaan en het ganzenrijden, worden niet beschouwd als vallende onder het criterium van "noodzaak" zoals bepaald in dit artikel.

Artikel 7

Dit artikel legt het materieel toepassingsgebied van de Codex vast. Deze is minstens van toepassing op de gewervelde dieren.

Inmiddels bestaat er wetenschappelijke en maatschappelijke consensus dat gewervelde dieren als voelende wezens beschouwd moeten worden. Voor ongewervelde dieren staat dit echter nog niet op unanieme wijze vast. Vandaar dat de mogelijkheid gelaten wordt om het toepassingsgebied uit te breiden naar ongewervelde dieren als de Vlaamse Regering dat op basis van een evaluatie bepaalt. De Vlaamse Regering bepaalt dan de maatregelen die er op van toepassing zijn. Het gaat in dat geval om een gerichte en afgebakende uitbreiding.

Hoofdstuk 2 - Het houden van dieren

Artikel 8

Artikel 8, §1 tot en met §3, is vrijwel identiek aan artikel 3bis van de huidige Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Er is meer bepaald een verbod om dieren te houden, tenzij ze behoren tot een soort die is opgenomen op een zogenaamde 'positieve lijst', vastgesteld door de Vlaamse Regering. Voor zoogdieren en reptielen werd reeds een dergelijke 'positieve lijst' opgesteld, op basis van objectieve criteria. Voor andere diersoorten dan zoogdieren en reptielen werd er nog geen 'positieve lijst' opgesteld. De verbodsbepaling vermeld in het artikel 8, §1, treedt dan past in werking voor deze diersoorten op het ogenblik dat de Vlaamse Regering een dergelijke lijst opmaakt (cf. artikel 83, 1°). Toegevoegd wordt dat de positieve lijsten niet enkel geen afbreuk mogen doen aan de regelgeving betreffende de bescherming van bedreigde diersoorten maar tevens aan deze betreffende de invasieve exoten. Er geldt namelijk een Europees verbod op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal schadelijke exotische planten en dieren. Deze soorten staan op de zogenoemde Unielijst. Deze lijst is evenwel een dynamische lijst die regelmatig wordt aangepast.

Paragraaf 2 verleent een ontheffing op dit verbod voor dierentuinen, laboratoria, dierenartsen, dierenasielen, handelszaken voor dieren en sommige particulieren, mits zij voldoen aan bepaalde strikte voorwaarden. Voor handelszaken voor dieren wordt hier toegevoegd dat zij ook dieren kunnen houden om te verhandelen aan personen, gevestigd buiten het Vlaamse Gewest. Hiermee wordt de tekst van de Dierenwelzijnswet aangepast aan de praktijk, rekening houdend met de geest van de wet die inhoudt dat dieren enkel verkocht mogen worden aan personen die ze mogen houden.

Paragraaf 3 stelt verder dat de afwijkingen verleend aan de in paragraaf 2 vermelde natuurlijke personen of rechtspersonen door de Vlaamse Regering beperkt kunnen

worden, als wordt vastgesteld dat zij het welzijn van dieren van deze soorten of categorieën niet kunnen waarborgen.

Paragraaf 4 bepaalt dat het verboden is dieren te houden als er een gerechtelijk verbod of beperking tot het houden van dieren van toepassing is, opgelegd op grond van artikel 67, 2° en 3°. Deze verbodsbepaling die in de Dierenwelzijnswet onder het artikel 35, eerste lid, 10° was opgenomen werd nu onder huidig artikel opgenomen, waar het beter tot zijn recht komt.

Artikel 9

Er worden nog steeds dieren uit het wild gevangen en als gezelschapsdier gehouden. Dieren die uit het wild afkomstig zijn, zijn echter gevoeliger aan stress veroorzaakt door het houden in gevangenschap, waardoor ze hogere eisen stellen aan hun omgeving en verzorging dan hun in gevangenschap gekweekte soortgenoten. Bovendien zijn ze vaak drager van ziekten, wat een gespecialiseerde opvolging noodzakelijk maakt. Hierdoor zijn ze niet geschikt om zonder beperking in gevangenschap gehouden te worden. Bijgevolg is het nodig om een verbod op wildvang in te schrijven in de regelgeving.

De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn pleitte in zijn advies van 28 november 2018 naar aanleiding van de opmaak van de positieve lijst voor reptielen al voor een verbod op het houden van wildvangdieren. De Raad adviseerde meer concreet om het verhandelen en houden van reptielen afkomstig uit het wild te verbieden.

Rekening houdend met talrijke wetenschappelijke publicaties en adviezen en het voorzorgsprincipe, kan het verbod worden uitgebreid naar andere taxonomische klassen van dieren dan reptielen, zodat een algemeen verbod op het houden van wildvangdieren op zijn plaats is in de dierenwelzijnsregelgeving.

Met artikel 9 van het ontwerpdecreet, wordt hieraan tegemoetgekomen.

Dit verbod is niet van toepassing op de volgende handelingen en inrichtingen binnen het bevoegdheidsdomein van het dierenwelzijn: dierenasielen, dierentuinen, laboratoria, de opvangcentra voor wilde dieren (cf. Soortenbesluit) en de opvangcentra voor uitheemse wilde dieren in nood (cf. art. 3, 17° van dit decreet), de handelingen die zijn uitgevoerd in toepassing van artikel 14 voor het vermijden van de overpopulatie van honden en katten, het houden van dieren gevangen in het wild waarvoor een dierenarts heeft vastgesteld dat ze om redenen van dierenwelzijn niet meer vrijgelaten kunnen worden in de natuur én het houden van dieren gevangen in het wild waarvoor de houder kan aantonen dat hij deze reeds hield voor de inwerkingtreding van het verbod. De Vlaamse Regering kan deze lijst uitbreiden.

Verder wil de decreetgever zich met het verbod op het houden van wildvangdieren niet mengen in de bevoegdheidsdomeinen van het natuurbehoud, landbouw en visserij. In de verschillende regelgevingen van deze rechtstakken zijn immers bepalingen opgenomen aangaande in het wild levende dieren die in bepaalde omstandigheden gehouden of gevangen mogen worden. We denken hierbij onder meer aan de bestrijdingsacties van niet-inheemse dieren in het kader van natuurbehoud, wetenschappelijk onderzoek, herintroductie van soorten in het wild of de jachtregelgeving die voorziet dat in bepaalde en beperkte omstandigheden een wild exemplaar mag gehouden worden in gevangenschap. Ook de sportvisserij en de recreatieve visserij op zee en de bedrijfsmatige aquacultuur worden uitdrukkelijk uit het toepassingsgebied van het verbod gehaald.

Artikel 10

Paragraaf 1

Deze paragraaf is identiek aan paragraaf 1 van artikel 4 van de huidige Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Personen die dieren houden, verzorgen of te verzorgen hebben, moeten deze dieren behoorlijk en in overeenstemming met hun aard en behoeften houden en verzorgen.

Paragraaf 2

Deze bepaling herschrijft het artikel 4, §2, van de Dierenwelzijnswet, en zorgt zo voor een belangrijke uitdieping van de bestaande bescherming verleend aan dieren onder de hoede van mensen. Het basisidee dat ieder dier over voldoende ruimte en bewegingsvrijheid moet beschikken in overeenstemming met zijn fysiologische en ethologische behoeften, blijft hierbij behouden. Hieraan wordt het basisprincipe toegevoegd dat het verboden is een dier constant of voortdurend vast te binden of op te sluiten. Het houden van een landbouwhuisdier in een stal wordt evenwel niet beschouwd als een vorm van opsluiten van een dier en evenmin het houden van een gezelschapsdier (zoals een hond of een kat) op een appartement.

Wanneer een dier in afwijking hiervan toch gewoonlijk of constant wordt vastgemaakt of opgesloten, moet het voldoende ruimte en bewegingsvrijheid krijgen, in overeenstemming met zijn fysiologische en ethologische behoeften.

Paragraaf 3 + 4

Dieren die buiten worden gehouden, kunnen te lijden hebben onder de weersomstandigheden. Bij extreme weersomstandigheden is beschutting zeker een noodzaak, maar ook bij minder extreme omstandigheden hebben dieren baat bij beschutting. Toch worden in Vlaanderen nog heel wat dieren buiten gehouden zonder enige vorm van schuilmogelijkheid.

Paragraaf 3 van artikel 10 voorziet dat dieren die buiten gehouden worden over een beschutting moeten kunnen beschikken. Dit kan zowel om een natuurlijke als een kunstmatige beschutting gaan. Tenslotte wordt in een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien om nadere modaliteiten of uitzonderingen op dit principe te bepalen.

Deze verplichting geldt hiermee niet langer enkel voor paardachtigen, maar wordt uitgebreid naar alle dieren die buiten worden gehouden.

De verantwoordelijken van de dieren krijgen een overgangstermijn van 5 jaar, tot 1 januari 2029 (cf. artikel 83, 2°) om de weiden en terreinen waarop ze hun dieren houden van beschutting te voorzien. Tot dan blijft voor paardachtigen de bestaande regeling, waarbij ze opgesteld moeten kunnen worden of beschikken over beschutting, van toepassing (cf. paragraaf 4). Ook voor de overige diersoorten moet, zoals nu, in afwachting van het aflopen van de overgangstermijn beschutting voorzien worden wanneer dit nodig is, bv. bij extreme weersomstandigheden.

Paragraaf 5

Deze paragraaf is identiek aan paragraaf 3 van artikel 4 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Deze bepaling geeft een verdere uitdieping aan de voorwaarden waaronder dieren mogen gehouden worden.

Paragraaf 6

Paragraaf 6 geeft, net zoals de huidige paragraaf 4 van artikel 4 van de Dierenwelzijnswet, de Vlaamse Regering de mogelijkheid om objectieve en concrete normen voor te schrijven in functie van de verworven ervaring en van de evolutie van de wetenschappelijke kennis ter zake.

Artikel 11

Artikel 11 bepaalt dat niemand een hond of een kat een halsband die elektrische prikkels toedient, mag aandoen of die halsbanden mag verhandelen. Elektrische halsbanden die enkel gekoppeld zijn aan een onzichtbare omheining, vormen een uitzondering op dat verbod. Deze bepaling werd middels het decreet van 22 april 2022³ in de Dierenwelzijnswet opgenomen en treedt in werking op 1 januari 2027 (cf. artikel 83,3°).

Artikel 12

Artikel 12, eerste lid, verbiedt het dwangvoederen van dieren, tenzij in het kader van dierproeven of om medische redenen. Onder medische redenen wordt verstaan om diergeneeskundige of diergezondheidsredenen aangewezen. Zo wordt het toedienen van biestmelk aan pasgeboren dieren beschouwd als een diergeneeskundige goede praktijk die in het belang is van het dier. Dit valt dus niet onder het verbod. Het is identiek aan het artikel 9quinquies, van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Voor wat de productie van foie gras door middel van dwangvoeding betreft, moet dit artikel samengelezen worden met het artikel 80 waar de overgangsbepalingen voor de bestaande inrichtingen in werd opgenomen.

Het tweede lid verbiedt het houden van dieren voor de productie van foie gras door middel van eender welke invasieve methode die ertoe leidt dat hypertrofie van de vetcellen in de lever opzettelijk veroorzaakt wordt. Door middel van dit lid wenst de decreetgever de leemten in de bestaande wetgeving, zoals vermeld in het eerste lid en initieel ingevoerd door middel van het decreet van 22 maart 2019⁴, op te vangen. Dit wil zeggen dat het houden van dieren voor de productie van foie gras niet enkel verboden is als deze het gevolg is van dwangvoeding maar tevens van om het even welke invasieve methode die opzettelijk leidt tot leververvetting en dit gelet op de impact van de leververvetting op het welzijn van de betrokken dieren. Onder een invasieve methode wordt verstaan een methode waarbij men al dan niet met apparatuur een stof in het lichaam van het dier inbrengt.

Artikel 13

Dit artikel verbiedt aan een dier een stof toe te dienen die een negatieve invloed heeft op de gezondheid of het welzijn van het dier, tenzij om medische redenen of voor dierproeven. Het gaat hier om het bewust of opzettelijk toedienen van een stof. Het is gebaseerd op het artikel 36, 11° van de Dierenwelzijnswet. Daar waar de bestaande bepaling een verbod inhoudt om dieren een stof toe te dienen die het pijn of letsel kan berokkenen, spreekt de nieuwe bepaling nu over een verbod om dieren een stof toe te dienen die een negatieve invloed heeft op de gezondheid of het welzijn van het dier. Op deze manier worden de bestaande leemten in de praktijk ingevuld en wordt het dierenwelzijn beter beschermd en gewaarborgd.

Artikel 14

Dit artikel is identiek aan artikel 7 van de huidige Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. De Vlaamse Regering kan maatregelen treffen voor het identificeren en registreren van honden en katten

³ Decreet van 22 april 2022 tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren en het decreet van 13 juli 2018 tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren in het kader van de zesde staatshervorming, *BS* 12 mei 2022.

⁴ Decreet van 22 maart 2019 houdende wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft het instellen van een verbod op het houden van pelsdieren en op het houden van dieren voor de productie van foie gras door middel van dwangvoeding, *BS* 25 april 2019.

en voor het vermijden van overpopulatie bij deze diersoorten. De Vlaamse Regering bepaalt het tarief van de retributies voor de identificatie en registratie van honden en katten, die ten laste komen van de verantwoordelijke van het dier. Bovendien wordt de retributie voor de initiële registratie van honden verhoogd met een bijdrage van vier euro die eveneens ten laste komt van de verantwoordelijke van het dier. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze waarop de retributies en de bijdrage geïnd worden.

De uitvoeringsbepalingen in kwestie werden inmiddels reeds genomen en behouden hun rechtskracht. Het gaat hierbij om a) het koninklijk besluit van 25 april 2014 'betreffende de identificatie en registratie van honden', b) het ministerieel besluit van 25 april 2014 'betreffende de identificatie en registratie van honden', en c) het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 'betreffende de identificatie, registratie en sterilisatie van katten'.

Artikel 15

Artikel 15 regelt het lot van zwervende, verloren of achtergelaten dieren. Het artikel is gebaseerd op het artikel 9 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk, waarbij enkele actualisaties aangebracht werden in vergelijking met de versie uit 1986.

De lokale besturen blijven verantwoordelijk voor de opvang van zwervende, verloren en achtergelaten dieren. Nieuw is dat alle gemeenten verplicht een samenwerking moeten aangaan met een dierenasiel waaraan de zwervende, verloren of achtergelaten dieren rechtstreeks kunnen toevertrouwd worden door hen die de dieren hebben opgevangen.

Verder moet een dier dat wordt ondergebracht in een asiel of dierentuin 15 dagen ter beschikking blijven van zijn eigenaar. Wordt het dier ondergebracht bij een persoon, dan bedraagt deze termijn 45 dagen, met uitzondering van honden, en nu ook katten, waarvoor deze termijn 15 dagen bedraagt. Om de rechten van de eigenaar te vrijwaren, wordt toegevoegd dat de gemeente of het asiel actief moeten proberen om de eigenaar van het dier te contacteren. Een dergelijke verplichting voor asielen is al opgenomen in het koninklijk besluit van 27 april 2007 'houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren'. Na het verstrijken van de voormelde termijnen wordt de persoon of inrichting waaraan het dier wordt toevertrouwd, er van rechtsweg eigenaar van. Deze termijn van 15 of 45 dagen biedt eigenaars voldoende tijd om hun verloren dier terug te vinden, mede gelet op de verplichte registratie van honden en katten.

Tevens wordt bevestigd dat de eigenaar van het zwervend, verloren of achtergelaten dier geen recht heeft op vergoeding. Nieuw is dat bepaald wordt dat de voormelde eigenaar een vergoeding verschuldigd is voor de opname, opvang en verzorging, ongeacht of die het dier al of niet teruggeeft, en door wie de kosten in kwestie kunnen teruggevorderd worden. Dit gaat om de reële kosten in oorzakelijk verband met de opname, opvang en verzorging van het dier.

Tenslotte wordt in de eerste paragraaf ook bepaald dat het verboden is een dier achter te laten met de bedoeling zich ervan te ontdoen. Deze verbodsbepaling die in de Dierenwelzijnswet onder het artikel 35, eerste lid, 3° was opgenomen werd nu onder huidig artikel opgenomen, waar het beter tot zijn recht komt.

Artikel 16

In het regeerakkoord van 2019-2024 werd de fokkerijreglementering voor honden en katten onder de bevoegdheid van de minister van dierenwelzijn gebracht.

Hoewel het eerste lid van paragraaf 1 van artikel 16 nieuw is in vergelijking met de huidige versie van de Dierenwelzijnswet, voorziet artikel 19, §2, eerste lid van het koninklijk besluit van 27 april 2007 'houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren', reeds de verplichting voor beroeps- en hobby- honden- en kattenkwekers om bij de selectie van kweekdieren rekening te houden met hun anatomische, fysiologische en gedragskenmerken, zodat het welzijn, met inbegrip van de gezondheid, van het ouderdier en de nakomelingen niet in het gedrang komt door het kweken. Met het eerste lid van artikel 16 wordt een robuuste decretale basis voor deze belangrijke fokkerijverplichting voorzien en wordt ze algemeen verplicht gesteld voor alle honden- en kattenkwekers. Hetzelfde geldt voor het tweede lid van paragraaf 1 van artikel 16, hetwelk bepaalt dat het bij honden en katten verboden is te kweken met kweekdieren die een erfelijke aandoening vertonen die niet kan worden verholpen via oordeelkundige paringscombinaties tussen kweekdieren binnen de raspopulatie, en die de Vlaamse Regering bepaalt, en dat voortvloeit uit artikel 19, §2, tweede lid en artikel 27, §1, vijfde streepje van het bovenvermelde koninklijk besluit van 27 april 2007.

De tweede paragraaf van artikel 16 verleent delegatie aan de Vlaamse Regering om het kweken van honden en katten te organiseren en specifieke taken die hiermee verband houden nader te regelen. Deze maatregelen kaderen in het opzet om de genetische diversiteit van de raspopulaties te vergroten en op die manier de kans op erfelijke aandoeningen te verlagen.

Tenslotte kan opgemerkt worden dat de termen fokken en kweken synoniemen zijn van elkaar, waarbij in huidig decreet voor wat voorliggende reglementering betreft, geopteerd wordt voor de term "kweken".

Artikel 17

Artikel 17 verplicht een voorafgaande erkenning voor het uitbaten van hondenkwekerijen, kattenkwekerijen, dierenasielen, dierenpensions, handelszaken voor dieren en dierentuinen, en verleent aan de Vlaamse Regering delegatie om de erkenningsvoorwaarden te bepalen. Voor dierentuinen gebeurt dit na advies van een door haar opgericht comité van deskundigen, de Vlaamse Dierentuinencommissie genoemd, gelet op de bijzondere kennis die voor het houden van dierentuindieren vereist is. De situaties van de verschillende inrichtingen in kwestie zijn immers te uiteenlopend om in een gemeenschappelijke regeling te voorzien. Het artikel is gebaseerd op het artikel 5 van de huidige Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk met dien verstande dat er enkele belangrijke actualisaties aangebracht werden in vergelijking met de bestaande versie.

Volgende uitvoeringsbepalingen werden inmiddels reeds genomen en behouden hun rechtskracht: a) het koninklijk besluit van 27 april 2007 'houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren', b) het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 2018 'betreffende de erkenning van dierentuinen', en c) het ministerieel besluit van 13 april 2021 houdende vaststelling van de dieren die een erfelijke aandoening vertonen als vermeld in artikel 19, §2, en 27, §1, van het koninklijk besluit van 27 april 2007 houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren (d.i. het verbod op de handel van én het kweken met de zogenaamde foldkatten).

Nieuw is dat een erkenningsplicht wordt ingevoerd voor de opvangcentra voor uitheemse wilde dieren in nood. De datum van inwerkingtreding hiervan wordt uitgesteld naar een door de Vlaamse Regering te bepalen datum die dan tegelijkertijd de nadere regels hiervoor zal bepalen (cf. artikel 76 en 83, 1°). Er is

nood om hiervoor een erkenningsstelsel te voorzien. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan een legistische leemte. Een opvangcentrum voor wilde dieren in nood betreft een gespecialiseerd opvangcentrum voor verloren, achtergelaten, verwaarloosde of in beslag genomen wilde uitheemse dieren in nood, die er in regel permanent verblijven en permanente verzorging krijgen en ook toegankelijk is voor bezoekers (cf. definitie, vermeld in artikel 3, 20°). Het maatschappelijk belang en de doelstelling van dergelijke opvangcentra sluit dan ook aan met deze van de dierenasielen, die reeds aan een erkenning onderworpen worden.

De erkenningsplicht voor de opleidingscentra voor interventiehonden tenslotte werd reeds ingevoerd middels het decreet van 2 april 2021 'tot wijziging van artikel 3, 5 en 35 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft onder andere de invoering van opleidingscentra voor interventiehonden', en treedt net zoals de juistvermelde middels huidig decreet nieuw ingevoerde erkenningsplichtige inrichtingen, in werking op een door de Vlaamse Regering te bepalen datum (cf. artikel 75 en 83, 1°).

Nieuw is ook dat aan de Vlaamse Regering de bijkomende bevoegdheid gedelegeerd wordt om voor de erkenning van dierenasielen voorwaarden vast te stellen aangaande de opvolging van dieren in het asiel en de adoptie. Dieren die in het asiel terechtkomen, hebben immers al een verleden, wat voor bijkomende uitdagingen zorgt. Deze specificering is noodzakelijk om de kans dat de juiste adoptant wordt gevonden voor het dier te maximaliseren, en zo te vermijden dat het dier na verloop van tijd opnieuw in het asiel terecht zou komen.

Verder wordt aan de Vlaamse Regering de bevoegdheid gedelegeerd om de verplichting tot erkenning uit te breiden naar andere inrichtingen en de erkenningsvoorwaarden hiervoor vast te leggen. Daarnaast wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om, voor inrichtingen met een beperkte capaciteit, de erkenning te vervangen door een registratie, echter met behoud van de erkenningsvoorwaarden. Dit laat toe om te vermijden dat die inrichtingen onderworpen worden aan een nodeloos zware erkenningsprocedure, terwijl het dierenwelzijn wel gegarandeerd wordt.

Tenslotte wordt bepaald dat het verboden is een inrichting, vermeld in paragraaf 1, uit te baten in weerwil van een gerechtelijke sluiting ervan, opgelegd op grond van artikel 67, 1°. Deze bepaling is nieuw. Op deze manier wordt de bestaande leemte in de praktijk ingevuld.

Artikel 18

Artikel 18 bepaalt dat dierenasielen een overeenkomst kunnen sluiten met gastgezinnen voor de tijdelijke opvang van een beperkt aantal dieren. Om controle van het welzijn van de betrokken dieren mogelijk te maken, registreren dierenasielen de gastgezinnen. Aan de Vlaamse Regering wordt delegatie verleend om de voorwaarden te bepalen voor het registreren en inzetten van gastgezinnen door dierenasielen.

Hoewel deze bepaling nieuw is in vergelijking met de huidige versie van de Dierenwelzijnswet, voorziet artikel 26/12 van het koninklijk besluit van 27 april 2007 'houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren', al de mogelijkheid voor asielen om met gastgezinnen te werken en komt zo tegemoet aan een realiteit op het terrein. Met deze bepaling wordt een robuuste basis voor deze werking voorzien.

Artikel 19

Het artikel 19 is gebaseerd op het artikel 5bis van de huidige Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidige rechtskader en de huidige praktijk. Dit artikel voorziet dat, binnen de perken van de begrotingskredieten, de Vlaamse Regering

subsidies kan verlenen aan de erkende dierenasielen, waarbij de Vlaamse Regering de nadere regels hieromtrent bepaalt. Deze nadere regels werden vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2021 'over de vergoeding voor de opvang van in beslag genomen dieren, de subsidiëring van de erkende dierenasielen en het verhalen op de verantwoordelijke van de kosten voor inbeslagname van dieren' enerzijds en het ministerieel besluit van 26 april 2021 'tot vaststelling van de regels voor de vergoeding voor de opvang van inbeslaggenomen dieren, de subsidiëring van de erkende dierenasielen en het verhalen op de verantwoordelijke van de kosten voor inbeslagname van dieren' anderzijds. Met deze financiële ondersteuning wordt een verdere professionalisering van de erkende dierenasielen nagestreefd.

Nieuw is dat voorzien wordt dat de Vlaamse Regering ook subsidies kan verlenen aan de erkende opvangcentra voor uitheemse wilde dieren in nood, en dit naast subsidies aan de erkende dierenasielen (cf. artikel 77). De Vlaamse Regering wordt delegatie verleend om de nadere regels hierover te bepalen. Deze bepaling treedt evenwel pas in werking op een door de Vlaamse Regering te bepalen datum (cf. artikel 83, 1°).

Artikel 20

Artikel 20 houdt een verbod in op het opstarten of exploiteren van pelsdierhouderijen. Dit artikel is identiek aan het artikel 9bis, §1, van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Dit artikel moet samengelezen worden met het artikel 79 waar de overgangsbepalingen voor de bestaande inrichtingen in werd opgenomen.

Artikel 21

Het houden van walvisachtigen in gevangenschap wordt verboden. In uitzondering hierop kunnen gekwetste en zieke walvisachtigen uit het wild wel tijdelijk gehouden worden in gespecialiseerde centra met het oog op hun rehabilitatie en uitzetting in de natuur. In de praktijk gaat het dan voornamelijk om bruinvissen.

Daarnaast wordt voor het huidige en enige dolfinarium in Vlaanderen een voorwaardelijke afwijking voorzien. Deze kan haar activiteiten op de bestaande locatie enkel verderzetten mits naleving van bijkomende tegen uiterlijk 1 juli 2024 door de Vlaamse Regering vast te stellen voorwaarden met het oog op de verbetering van het welzijn van de huidige dieren, waaronder de verplichte realisatie van een buitenbassin tegen 1 januari 2027. Ook geldt er een fokverbod en een invoerverbod behoudens het aantal individuen is gedaald tot 6. Teneinde het welzijn en de sociale cohesie te waarborgen dient er immers over gewaakt te worden dat de familiegroep blijft bestaan uit minstens 6 leden. Te weinig sociale interactie leidt immers tot welzijnsproblemen. De verhuis naar een andere locatie is evenmin toegelaten.

Deze afwijking voor het bestaande dolfinarium geldt tot op het moment dat de Vlaamse Regering op advies van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn vaststelt dat voor de betrokken dieren een alternatieve huisvesting mogelijk is met garanties op een sterk verbeterd dierenwelzijn. Dat advies volgt op een evaluatie van de afwijking die 10-jaarlijks plaatsvindt. De eerste evaluatie vindt plaats na afloop van de termijn van 10 jaar te rekenen vanaf 1 januari 2027.

Van alle onderzochte scenario's verdient bovenvermeld scenario dat de beste garanties biedt voor een verbeterd welzijn van de betrokken dieren, de voorkeur.

Artikel 22

De intensifiëring van de landbouw heeft geleid tot het houden van meer dieren per eenheid oppervlakte. Zo werden in de pluimveesector leghennen gehouden in legbatterijen. Die legbatterijen zijn, in uitvoering van de Europese Richtlijn 1999/74/EG van 19 juli 1999 'tot vaststelling van minimumnormen voor de bescherming van legkippen', sinds 2012 verboden in de hele Europese Unie. Sindsdien stapten pluimveehouders over op verrijkte kooien, scharrel- of voliëresystemen (al dan niet met vrije uitloop).

Kooien laten echter niet toe om een voldoende niveau van dierenwelzijn te bereiken. Dit wordt ten gronde toegelicht in het rapport van de EFSA (d.i. de European Food Safety Authority), aangenomen op datum van 14 december 2022 en gepubliceerd op datum van 21 februari 2023, met als titel 'Welfare of Laying Hens on Farm', hetwelk concludeert: "*house all birds in non-cage systems*", hetgeen in het Nederlands wordt vertaald als: "*alle leghennen moeten in niet-kooisystemen worden gehouden.*" Deze aanbeveling is gebaseerd op de volgende conclusie vermeld in het rapport: "*In cage systems, laying hens experience the highly relevant welfare consequences 'inability to perform comfort behaviour', 'inability to perform exploratory or foraging behaviour' and 'restriction of movement'. In non-cage systems, these welfare consequences were ranked slightly relevant.*". Vertaald naar het Nederlands: "In kooisystemen ervaren leghennen de zeer relevante welzijnsgevolgen 'onvermogen om comfortgedrag te stellen', 'onvermogen om verkennend en foerageergedrag te stellen' en 'beperkingen qua bewegingsvrijheid'. In niet-kooisystemen, zijn deze welzijnsgevolgen slechts enigszins relevant." Artikel 22, samengelezen met artikel 83,4°, voorziet dan ook een uitfasering van het gebruik van kooisystemen voor kippen. Dit verbod geldt zowel voor de legkippenhouderij zelf als voor de opfokbedrijven. Een uitzondering op het verbod geldt voor dieren die om medische redenen moeten afgezonderd worden. Onder het verbod op kooisystemen valt niet het tijdelijk compartimenteren of scheiden van de betrokken dieren. Eveneens zijn etages in open voliëresystemen mogelijk.

Het verbod treedt voor de bestaande houderijen in werking op 1 januari 2036 (cf. artikel 83,4°). Op die manier wordt in een redelijke termijn voorzien, zodat de betrokken pluimveehouders tijdig de nodige aanpassingen kunnen doen om hun activiteiten te heroriënteren. Evenwel treedt het artikel in werking op 1 januari 2024 voor die houderijen die voor 1 januari 2036 hun bestaande kooisystemen willen vervangen dan wel voor de eerste maal kooisystemen in gebruik willen nemen en waarvan tegelijkertijd de omgevingsvergunningaanvraag hiervoor niet ingediend werd voor 14 juli 2023. Deze laatste voorwaarde werd opgenomen teneinde rechtszekerheid te creëren voor die houderijen die reeds een vergunningsaanvraag voor die datum hebben ingediend.

Tenslotte, voor wat betreft de bedrijven waarvan de afschrijftermijn van maximaal 20 jaar van de installaties van kooisystemen nog niet afgelopen is op datum van 1 januari 2036, kan de Vlaamse Regering in flankerende maatregelen voorzien.

Artikel 23

Binnen de grenzen van de jaarlijks toegestane begrotingskredieten kunnen subsidies worden toegekend voor het bevorderen van de toepassing van landbouwactiviteiten en primaire verwerking die een positieve bijdrage leveren aan het dierenwelzijn. Hierbij kan minimaal gedacht worden aan de kosten voor de controles uitgevoerd door de certificatie-instellingen bij deelname aan een door de minister erkend dierenwelzijnslabel. Het gaat om subsidies die kaderen binnen het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de periode 2023-2027. De Vlaamse Regering wordt delegatie verleend om de nadere regels hieromtrent te bepalen.

Artikelen 24 tot en met 26

De regels inzake het gebruik van dieren zijn momenteel versnipperd in de Dierenwelzijnswet. Zo regelt artikel 6 het gebruik van dieren op tentoonstellingen, kermissen, wedstrijden en andere aangelegenheden, artikel 6bis het gebruik van dieren in circussen en rondreizende tentoonstellingen en artikel 6ter het gebruik van paarden in een paardencarrousel. Artikel 35 bevat dan weer o.a. een verbod op het gebruiken van dieren voor diereengevechten en artikel 36,9° bevat o.a. een verbod op het gebruiken van dieren voor africhting, encenering, reclame of gelijkaardige doeleinden in de mate dat dit oneigenlijk gebruik duidelijk tot vermijdbare pijn, lijden of letsel leidt. Deze bepalingen worden in de Codex gebundeld zodat een generieke regeling aangaande het gebruik van dieren ontstaat.

Artikel 24

Artikel 24 bevat een reeks verbodsbepalingen aangaande het gebruik van dieren. Deze verbodsbepalingen zijn gebaseerd op de bepalingen van de volgende artikelen van de Dierenwelzijnswet en zorgen met andere woorden voor een continuïteit van het huidige rechtskader en de huidige praktijk. Verschillen worden hierna toegelicht:

- Punt 1°, sluit aan op het artikel 35, eerste lid, 2° van de Dierenwelzijnswet, waarbij wordt verduidelijkt dat het medewerking verlenen aan diereengevechten (zoals hondengevechten of hanengevechten) of schietoefeningen op dieren ook de gerichte kweek van de betrokken dieren omvat;
- Punt 2°, sluit aan op het artikel 36, 9° van de Dierenwelzijnswet met dien verstande dat werd toegevoegd dat het eveneens niet is toegelaten dieren op die manier te gebruiken dat het dier op fysiologisch en/of ethologisch vlak geschaad wordt;
- Punt 3°, sluit aan op het artikel 35, eerste lid, 9° van de Dierenwelzijnswet waarbij geopteerd werd de betrokken bepaling te herformuleren. Strafbaar is het stellen van seksuele handelingen met dieren en niet louter het hebben van seksuele betrekkingen met dieren;
- Punt 4°, sluit aan op het artikel 36, 1° van de Dierenwelzijnswet;
- Punt 5°, sluit aan op het artikel 36, 5° van de Dierenwelzijnswet;
- Punt 6°, sluit aan op het artikel 36, 2° van de Dierenwelzijnswet;
- Punt 7°, sluit aan op het artikel 36, 15° van de Dierenwelzijnswet met dien verstande dat het niet louter strafbaar is "*geverfde dieren te houden of te verhandelen*" maar "*dieren te verven of op een andere manier kunstmatig te kleuren of dergelijke dieren te houden of te verhandelen*". De leemte die er in de bestaande wetgeving is, werd met andere woorden opgevuld;
- Punt 8°, sluit aan op het artikel 36bis van de Dierenwelzijnswet;
- Punt 9°, sluit aan op het artikel 6ter van de Dierenwelzijnswet.

Artikel 25

De Vlaamse Regering kan maatregelen voorschrijven om het welzijn te verzekeren van dieren die worden gebruikt voor tentoonstellingen, demonstraties, africhting, encenering, reclame, wedstrijden en voorafgaande trainingen, kermissen en bij andere gelegenheden tot vermaak van het publiek. Hiernaast kan de Vlaamse Regering ook nadere regels bepalen inzake: 1° de bekwaamheidsvoorwaarden voor de personen die de dieren houden, verzorgen en gebruiken; 2° de voorwaarden voor de organisatie van de activiteit; en 3° de wijze bepalen waarop de organisatoren van wedstrijden en de door hen aangestelden met de door de in artikel 62 vermelde overheidspersonen samenwerken om de controle van deze wedstrijden te organiseren, in het bijzonder van de maatregelen, vermeld in het eerste lid, en van het gebruik van de stoffen, vermeld in artikel 24, eerste lid, 7°.

De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, opgenomen in het koninklijk besluit van 23 september 1998 'betreffende de bescherming van dieren bij wedstrijden', behouden hun rechtskracht.

Artikel 26

Artikel 26 houdt een verbod in op het houden en het gebruik van dieren in circussen en rondreizende tentoonstellingen. Het artikel verleent verder een delegatie aan de Vlaamse Regering om een lijst vast te stellen van gedomesticeerde dieren die in afwijking van dit verbod wel mogen gehouden en gebruikt worden in circussen en rondreizende tentoonstellingen en welke de voorwaarden dan zijn die dienen nageleefd te worden teneinde het welzijn van de betreffende dieren te kunnen garanderen.

De bepaling in kwestie is identiek aan het artikel 6bis van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor een continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk.

De reeds genomen uitvoeringsbepalingen behouden hun rechtskracht. Het gaat hierbij om het koninklijk besluit van 2 september 2005 'betreffende het welzijn van dieren gebruikt in circussen en rondreizende tentoonstellingen'.

Hoofdstuk 3 - De handel in dieren

Artikel 27

Artikel 27, dat samengelezen moet worden met het artikel 83, 5°, bevat een principiële verbod op de verhandeling van dieren op de openbare weg en markten, met uitzondering van jaarmarkten, beurzen of tentoonstellingen. De Vlaamse Regering kan in uitzonderingen op dit verbod voorzien en tevens de nadere voorwaarden daarvan bepalen.

Op markten worden dieren in minder gunstige omstandigheden aangeboden. Het gaat voornamelijk om stress door onnodig transport, rudimentaire huisvesting, onbekende omgeving, drukte en vaak nabijheid van onbekende personen. De verhandeling van dieren op de openbare weg en markten, met uitzondering van jaarmarkten, beurzen of tentoonstellingen, moet verboden worden, enerzijds omwille van het risico op impulsaankopen, en, anderzijds, omwille van moeilijkheid om te voldoen aan de fysiologische en ethologische behoeften van de dieren in deze omstandigheden. Heel wat gemeenten hebben de verhandeling van dieren op markten op hun grondgebied al verboden via het gemeentelijk politiereglement.

Artikel 27 van het ontwerpdecreet past het huidig artikel 12, eerste lid, van de Dierenwelzijnswet aan door het bestaande verbod op het verhandelen van honden en katten op de openbare weg en markten uit te breiden naar alle dieren, met de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om in uitzonderingen hierop te voorzien.

Net zoals vandaag ook reeds het geval is, kunnen katten en honden bijkomend evenmin verhandeld worden op jaarmarkten, beurzen of tentoonstellingen.

Dit verbod zal pas vanaf 1 januari 2026 betrekking hebben op alle gewervelde dieren en dus ook op landbouwdieren (cf. artikel 83, 5°). Hierdoor wordt voor de huidige exploitanten in een redelijke overgangstermijn voorzien om hun activiteiten te heroriënteren. Tot die datum blijft het verbod beperkt tot de honden en katten. In Vlaanderen is nog maar één veemarkt actief. Daar worden in hoofdzaak runderen bij elkaar gebracht voor verhandeling voorafgaand aan het aanbieden van de dieren bij een slachthuis. Deze tussenstop betekent evenwel een significante verlenging van de transportduur voor de dieren en gaat gepaard met bijkomende stress. Het schrappen van deze overbodige tussenstop uit de handelsketen heeft dan ook een positieve impact op het welzijn van deze dieren.

Artikel 28

Artikel 28 verbiedt het houden of tentoonstellen van honden en katten in de winkelruimte of aanhorigheden van handelszaken van dieren met het oog op de verhandeling ervan. Deze bepaling is overgenomen uit artikel 12, derde lid, van de Dierenwelzijnswet. Door de verhandeling van honden en katten te beperken tot kwekers van deze dieren, worden impulsaankopen voorkomen en wordt de socialisatie bevorderd.

Artikel 29

Deze bepaling voorziet in een publicatieverbod voor het verhandelen van diersoorten die niet voorkomen op de positieve lijsten. Hoewel honden en katten wel op de positieve lijst voor zoogdieren voorkomen, geldt voor hen een bijzondere regeling.

De bepaling in kwestie is gebaseerd op het artikel 11bis van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor een continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk, met dien verstande dat de term "reclame" vervangen werd door de term "publiciteit". Deze term wordt reeds gehanteerd in het koninklijk besluit van 27 april 2007 'houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren', zodat een conformiteit tussen de Codex en het genoemde besluit wordt gecreëerd. Verder wordt de term "vaktijdschriften" vervangen door "vaktechnische publicaties" om tegemoet te komen aan de huidige digitale wereld. Tot slot wordt de mogelijkheid verleend aan de Vlaamse Regering om ook de publiciteit bij het verhandelen van andere dieren te verbieden of aan voorwaarden te onderwerpen.

Artikel 30

Artikel 30 bevat een reeks verbodsbepalingen aangaande de verhandeling van dieren. Deze verbodsbepalingen zijn gebaseerd op de verbodsbepalingen opgenomen in de volgende artikelen van de Dierenwelzijnswet en zorgen met andere woorden voor een continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Verschillen worden hierna toegelicht:

- Punt 1°, verheft het artikel 27, §4 van het koninklijk besluit van 27 april 2007 'houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren', naar het decretale niveau. De formulering van het verbod wordt integraal overgenomen. Het lokken van mensen om tot aankoop over te gaan door middel van een korting is met andere woorden niet toegelaten;
- Punt 2°, sluit aan op punt 1° en verduidelijkt dat ook "koppelverkoop", oftewel een "gezamenlijk aanbod", begrepen dient te worden onder het verbod om een korting, onder welke vorm dan ook, bij de verhandeling van een dier aan te bieden. Het "gezamenlijk aanbod" is een juridisch begrip dat in artikel I.8, 21° Wetboek Economisch Recht als volgt gedefinieerd wordt: *"het aanbod waarbij de al dan niet kosteloze verkrijging van goederen of diensten gebonden is aan de verkrijging van andere goederen of diensten"*. Ondanks het feit dat een dier geen "goed" of "lichamelijk voorwerp" meer is in de zin van artikel 3.38 van het Nieuw Burgerlijk Wetboek, is de verwijzing naar het begrip "gezamenlijk aanbod" uit het Wetboek Economisch Recht wel pertinent aangezien artikel 3.39 van het Nieuw Burgerlijk Wetboek voorziet dat de bepalingen met betrekking tot lichamelijke voorwerpen van toepassing zijn op dieren, met inachtneming van de wettelijke en reglementaire bepalingen ter bescherming van dieren en van de openbare orde;
- Punt 3°, sluit aan op het artikel 36, 16° van de Dierenwelzijnswet;
- Punt 4°, sluit aan op het artikel 10bis van de Dierenwelzijnswet;

- Punt 5°, sluit aan op het artikel 11 van de Dierenwelzijnswet, met dien verstande dat de leeftijd van 16 jaar van personen waaraan dieren mogen afgestaan worden zonder de uitdrukkelijke toelating van de personen die over hen het ouderlijk gezag of de voogdij uitoefenen, wordt opgetrokken naar 18 jaar of daarmee gelijkgesteld.

Artikel 31

Artikel 31 machtigt de Vlaamse Regering voorwaarden op te leggen voor de verhandeling van dieren met het doel hen te beschermen en hun welzijn te verzekeren. Er wordt ook gespecificeerd waarop deze voorwaarden betrekking kunnen hebben.

Deze bepaling is vrijwel identiek aan het artikel 10 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor een continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, vastgelegd in het koninklijk besluit van 27 april 2007 'houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren', behouden hun rechtskracht.

Artikel 32

Artikel 32 machtigt de Vlaamse Regering voorwaarden op te leggen aan personen en verenigingen die dieren, bestemd voor adoptie, aanvoeren vanuit het buitenland. Deze voorwaarden hebben betrekking op enerzijds de registratie van de personen en verenigingen in kwestie, anderzijds de herkomst, de leeftijd, de sterilisatie, de ziektepreventie, het gedrag, en de identificatie van de dieren, en tenslotte de informatie aan de adoptanten, het vervoer en de adoptieprocedure.

Hoofdstuk 4 - Vervoer van dieren

Artikel 33

Artikel 33 reglementeert het vervoer van dieren, rekening houdend met de aard van de vervoermiddelen, met de omstandigheden van het vervoer en met de bijzondere behoeften eigen aan elke soort of diergroep. Onder een groep van dieren wordt verstaan: een geheel van dieren van dezelfde soort, bijeengebracht volgens ras, ouderdom, gewicht, geslacht etc. Het is belangrijk om de delegatie aan de Vlaamse Regering voldoende ruim te maken opdat er nadere regels voor alle mogelijke situaties kunnen gecreëerd worden. Aan deze voorwaarden kunnen door de Vlaamse Regering in bijzondere gevallen ook ontheffingen of vrijstellingen verleend worden, voor zover deze niet ingaan tegen de bepalingen van de Transportverordening met nr. 1/2005 van 22 december 2004.

Deze bepaling is gebaseerd op het artikel 13 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor een continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Bepaalde bewoordingen werden evenwel geactualiseerd (zo is er bv. niet meer sprake van "verpakkingen", maar wel van "containers"), en er werd delegatie aan de Vlaamse Regering verleend om voorwaarden vast te stellen inzake de temperatuur waarbij het vervoer van dieren kan en mag plaatsvinden. Tevens wordt, ter uitvoering van de Europese Transportverordening met nr. 1/2005 van 22 december 2004, een wettelijke basis voorzien voor het aanvragen, uitreiken, schorsen en intrekkingen van vergunningen voor vervoerders.

De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, opgenomen in het koninklijk besluit van 13 juni 2010 'betreffende het getuigschrift van vakbekwaamheid voor het vervoer van landbouwhuisdieren', behouden hun rechtskracht. De Europese Transportverordening met nr. 1/2005 van 22 december 2004 is tevens onverkort van toepassing.

De maatregelen die genomen worden door de Vlaamse Regering mogen uitsluitend worden genomen met het oog op de naleving van het dierenwelzijn zonder de materie van de dierengezondheid te regelen.

Artikel 34

Artikel 34 houdt een algemeen verbod in op het verzenden van dieren via postdiensten of particuliere pakketdiensten behoudens de uitzonderingen geïdificeerd in de Wereldpostconventie, zoals bekrachtigd door de Wet van 14 september 2016. De Wereldpostconventie verbiedt het insluiten van levende dieren in alle categorieën van zendingen. De Wereldpostconventie laat evenwel toe dat bepaalde dieren toegelaten worden in brievenpostzendingen, andere dan zendingen met aangegeven waarde. Het gaat meer bepaald om (1) bijen, bloedzuigers en zijdewormen; (2) parasieten en verdelgers van schadelijke insecten, bestemd voor de bestrijding van die insecten en verzonden tussen officieel erkende instellingen en (3) vliegen van de familie van drosophilidae (fruitvliegjes), die gebruikt worden voor biomedisch onderzoek onder officieel erkende instellingen. Valt hier niet onder: het transporteren van dieren door middel van gespecialiseerde koerierdiensten.

Deze bepaling herschrijft artikel 36, 13° van de Dierenwelzijnswet, dat louter bepaalt dat het verboden is "*om dieren onder rembours te verzenden per post*". Continuïteit van het huidig rechtskader en praktijk wordt evenwel minstens verzekerd.

Hoofdstuk 5 - Invoer en doorvoer van dieren

Artikel 35

Artikel 35 regelt de in- en doorvoer van dieren waarbij aan de Vlaamse Regering een ruime delegatie verleend wordt om nadere voorwaarden te bepalen met het oog op de bescherming en het welzijn van de betrokken dieren. Deze bepaling heeft betrekking op de invoer en doorvoer uit derde landen (= niet EU-landen). Aan deze voorwaarden kunnen door de Vlaamse Regering in bijzondere gevallen ook ontheffingen of vrijstellingen verleend worden, voor zover deze niet ingaan tegen de bepalingen van de Transportverordening met nr. 1/2005 van 22 december 2004.

Deze bepaling is gebaseerd op het artikel 14 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor een continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. De Europese Transportverordening met nr. 1/2005 van 22 december 2004 is onverkort van toepassing

Hoofdstuk 6 - Doden van dieren

Artikel 36

Artikel 36 bepaalt onder welke voorwaarden en door wie gewervelde dieren mogen gedood worden. Kernprincipe is dat het lijden hierbij tot het minimum moet herleid worden, waarbij dieren niet gedood mogen worden zonder voorafgaand bedwemd te zijn. Dit principe geldt ongeacht of de dieren gedood of geslacht worden en ongeacht of het gaat om een slachting volgens speciale methoden die vereist zijn voor religieuze riten of niet. Uitzondering op dit principe van voorafgaande bedwelmings geldt enkel in drie specifieke, limitatief opgesomde gevallen: a) in geval van overmacht; b) bij jacht of visvangst; c) in het kader van de bestrijding van schadelijke organismen.

Deze bepaling is vrijwel identiek aan het artikel 15 van de Dierenwelzijnswet, met dien verstande dat de omkeerbare bedwelming nu enkel een optie is en geen verplichting meer naar aanleiding van de religieuze slachtingen, en zorgt voor een continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Deze versie van het artikel 15 werd ingevoerd middels het decreet van 7 juli 2017⁵ en doorstond inmiddels zowel de toets van het Europees Hof van Justitie (middels het arrest met nr. C-426/16 van 17 december 2020) als het Grondwettelijk Hof (middels het arrest met nr. 117/2021 van 30 september 2021). Er werd door deze Hoven bevestigd dat het bestreden decreet zowel in overeenstemming is met Verordening (EG) nr. 1099/2009⁶, als met de vrijheid van godsdienst, met het beginsel van de scheiding tussen kerk en staat, met het recht op arbeid en op vrije keuze van beroepsarbeid, met de vrijheid van ondernemen en het vrij verkeer van goederen en van diensten, en met het gelijkheidsbeginsel.

Het Grondwettelijk Hof benadrukte hierbij tevens dat artikel 15, §2, van de Dierenwelzijnswet in die zin dient te worden begrepen dat het voorziet, als tegemoetkoming aan de joodse en islamitische gelovigen, in een alternatieve verdovingsmethode, zonder zich op enige wijze uit te spreken over de inhoud en de strekking van religieuze voorschriften bij het slachten van dieren. Deze lezing is uiteraard ook van toepassing op het ontworpen artikel 36, §2.

Artikel 37

Artikel 37 is nieuw. Het doden van eendagshaantjes staat al geruime tijd in de aandacht. Duitsland, Frankrijk en Oostenrijk hebben reeds wetgeving, die het doden van eendagshaantjes verbiedt of alleen onder voorwaarden toestaat. Om te voorkomen dat haantjes worden geboren, zijn afgelopen jaren technieken ontwikkeld om het geslacht van de embryo's in het broedei te bepalen. Na deze geslachtsbepaling in het broedei (oftewel het in ovo seksen) worden broedeieren waaruit, volgens de geslachtsbepaling, een haantje geboren zal worden uit het broedproces verwijderd. Voor het in ovo seksen van eieren zijn inmiddels 4 technieken commercieel beschikbaar met name op basis van DNA-analyse, hormonale bepalingen met en zonder gebruikmakend van massaspectrometrie, nabij-infrarood spectroscopie en ook één op basis van genetische manipulatie. Er zijn evenwel nog enkele belangrijke tekortkomingen die een brede uitrol van deze systemen verhinderen. De technieken zijn bijvoorbeeld niet op alle eieren toepasbaar en er is ook nog een vrij groot aandeel van de eieren, waarvan geen of onduidelijke uitslag verkregen wordt. Verder geldt er ook een langdurige analysetijd van de eieren van voor de meeste technieken van 20 minuten tot een uur alvorens men resultaat heeft. Bovendien werken sommige technieken pas relatief laat in de incubatie en is het verkieselijk dit in een vroeger stadium te kunnen doen. Tot slot is de economische haalbaarheid op heden ook nog een element die een brede uitrol van deze systemen verhinderen en met andere woorden de haalbaarheid ervan verhinderen.

In artikel 37 wordt als principe bepaald dat het doden van kuikens bestemd voor de productie van consumptie-eieren verboden is. Dit artikel treedt evenwel pas in werking zodra door de Vlaamse Regering bepaald wordt dat de geslachtsbepaling van kuikens in het ei haalbaar is voor dag 12 na incubatie. Pijngevoeligheid van kuikens in het ei zou volgens uitgebreid wetenschappelijk onderzoek immers pas vanaf dag 12 vanaf de incubatie zijn. De Vlaamse Regering kan uitzonderingen op dit verbod voorzien.

⁵ Decreet van 7 juli 2017 houdende wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat de toegelaten methodes voor het slachten van dieren betreft, *BS* 18 juli 2017.

⁶ Verordening met nr. 1099/2009 van 24 september 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden.

Artikel 38

Artikel 38 voert een verbod vooreerst in op de verdelging van ratten en muizen door middel van producten waarvan het actief bestanddeel lijn is, bestemd voor het immobiliseren van de dieren.

Ook de verdelging van deze dieren door verdrinking zonder dat het dier bedwelmd is, wordt verboden, met dien verstande dat de Vlaamse Regering in uitzonderlijke situaties kan voorzien in uitzonderingen op dit verbod. Verdrinkingsvallen zijn omwille van dierenwelzijnsredenen o.a. in Zweden en Frankrijk verboden en in Duitsland mag het mechanisme van deze vallen net daarom zelfs niet onder laboratoriumomstandigheden getest worden. Een expertengroep samengebracht in kader van een project over het diervriendelijk bestrijden van ratten en muizen (Cartuyvels et al., 2021) beoordeelde een verdrinkingsdood als dieronvriendelijk. Ook in Nederland werd dit type vallen recent onderzocht door de Universiteit van Wageningen (Krijger et al, 2022). De onderzoekers concludeerden dat een val waarbij een dier bij bewustzijn verdrinkt niet aanvaardbaar is wat betreft dierenwelzijn. Ingeval de dieren onmiddellijk worden verdoofd na het vangen en niet meer bij bewustzijn zijn op het moment van verdrinking is, zijn deze type vallen wel aanvaardbaar.

De Vlaamse Regering wordt delegatie verleend om deze verbodsbepalingen uit te breiden naar andere (plaag)diersoorten.

Artikel 39

Artikel 39 regelt de werking van de slachthuizen.

Paragraaf 1

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om nadere voorwaarden te bepalen die betrekking hebben op vier categorieën, die identiek zijn aan de nadere voorwaarden die door de Vlaamse Regering kunnen bepaald worden in uitvoering van het artikel 16, §1, van de Dierenwelzijnswet. Deze voorwaarden vullen de Verordening (EG) nr. 1099/2009 van 24 september 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden, aan. De maatregelen die genomen worden door de Vlaamse Regering mogen uitsluitend worden genomen met het oog op de naleving van het dierenwelzijn zonder de materie van de dierengezondheid te regelen. De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, vermeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 februari 2016 'betreffende de bescherming van dieren bij het slachten of doden, behouden hun rechtskracht', behouden hun rechtskracht.

Paragraaf 2

De Vlaamse Regering erkent de inrichtingen voor het gegroepeerd slachten van dieren voor particulier huishoudelijk verbruik en kan de voorwaarden hiervan bepalen. Deze bepaling is gebaseerd op het artikel 16, §2, van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor een continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, vermeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021 'tot delegatie van de bevoegdheid om inrichtingen te erkennen voor het gegroepeerd slachten van dieren voor particulier huishoudelijk verbruik, vermeld in artikel 16, §2, van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, aan de Vlaamse minister, bevoegd voor het dierenwelzijn', behouden hun rechtskracht.

Paragraaf 3

Paragraaf 3 voert een verbod in op zogenaamde thuisvlachten van grotere landbouwhuisdieren. Het verbod is niet van toepassing op landbouwers.

Dieren die bestemd zijn voor de slacht moet zoveel mogelijk pijn, lijden en stress bespaard worden. Ze moeten op een diervriendelijke manier behandeld worden en moeten voor de slacht verdoofd worden volgens een methode die toegelaten is volgens de Europese wetgeving. Dit kan door gebruik te maken van een penschiettoestel of een elektrisch bedwelmingsstoestel. Het correct hanteren van deze toestellen vergt de nodige kennis en vaardigheid. Voor de voedselveiligheid moet ook de hygiëne verzekerd kunnen worden. Een slachting gaat daarenboven ook gepaard met een grote hoeveelheid bloed en ander dierlijk afval dat op de juiste manier verwijderd moet worden. Dit alles maakt dat het nagenoeg onmogelijk is om een slachting door particulieren thuis correct uit te voeren volgens alle wettelijke voorwaarden. Slachtingen door particulieren worden daarom uitgevoerd in een erkend slachthuis of op een erkende tijdelijke slachtplaats.

Het verbod is niet van toepassing wanneer het dier niet geschikt is om naar het slachthuis of de inrichting, vermeld in het eerste lid, vervoerd te worden overeenkomstig verordening (EG) nr. 1/2005 van de Raad van 22 december 2004 inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer. Er kan gedacht worden aan kreupele dieren.

Artikel 40

Paragraaf 1 verplicht ieder slachthuis om te beschikken over cameratoezicht. Deze dient zo geplaatst te worden dat kan nagegaan worden of de bepalingen van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten en van de Europese Verordeningen en beschikkingen/besluiten ter zake worden nageleefd. Het engagement om camera's te plaatsen in de slachthuizen en dit op strategische locaties voor controle van het dierenwelzijn, staat momenteel reeds beschreven in de convenanten die in 2017 en 2018 werden afgesloten met de slachthuisorganisaties. In deze convenanten wordt vermeld dat de beelden minimum 14 dagen bewaard blijven. Deze bewaringstermijn wordt nu decretaal gebracht naar 40 dagen. De Vlaamse Regering wordt delegatie verleend, zowel om nadere modaliteiten te bepalen over het cameratoezicht waaronder de locatie van de te plaatsen camera's als om slachthuizen vrij te stellen van deze verplichting, voor zover het dierenwelzijn er via andere middelen kan worden verzekerd. Deze verplichting tot het beschikken van cameratoezicht treedt dan ook pas in werking op een door de Vlaamse Regering te bepalen datum. (cf. artikel 83, 1°)

In paragraaf 2 wordt bepaald welke personen toegang hebben tot de beelden, en gedurende welke termijn de camerabeelden bewaard moeten worden en ter beschikking gehouden moeten worden van de overheidspersonen, vermeld in artikel 62, §1, en de dierenartsen, aangeduid in toepassing van artikel 63, §1.

Hoofdstuk 7 – Ingrepen op dieren

Artikel 41

Artikel 41 bepaalt dat de bepalingen van hoofdstuk 7, dat betrekking heeft op ingrepen op dieren, niet van toepassing is op het hoofdstuk 9, dat betrekking heeft op de dierproeven. Dit artikel is identiek aan het artikel 17 van de huidige Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk.

Artikel 42

De regel is dat er geen ingrepen bij een gewerveld dier verricht mogen worden waarbij gevoelige delen van het lichaam worden verwijderd of beschadigd. Hierop zijn drie limitatief beschreven uitzonderingen voorzien. Het bepaalde in het artikel

42 is identiek aan het artikel 17bis, §1 en §2, van de huidige Dierenwelzijnswet en zorgt zo voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, vastgelegd in het koninklijk besluit van 17 mei 2001 'betreffende de toegestane ingrepen bij gewervelde dieren, met het oog op het nutsgebruik van de dieren of op de beperking van de voortplanting van de diersoort', behouden hun rechtskracht.

Artikel 43

Paragraaf 1 t.e.m. 3

Artikel 43 bepaalt in haar eerste paragraaf dat alle gewervelde dieren voor een pijnlijke ingreep moeten worden verdoofd door een dierenarts dan wel door de diergeneeskundige helper of de verantwoordelijke van het dier indien wettelijk bepaald. De tweede paragraaf voorziet in uitzonderingen hierop die limitatief bepaald zijn. Paragraaf 3 maakt het mogelijk voor de Vlaamse Regering om een lijst op te stellen van ingrepen die onder bepaalde voorwaarden geen verdoving vereisen en de daarbij te gebruiken methoden.

Artikel 43 is vrijwel identiek aan het artikel 18 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk.

De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, bepaald in het koninklijk besluit van 17 mei 2001 'betreffende de toegestane ingrepen bij gewervelde dieren, met het oog op het nutsgebruik van de dieren of op de beperking van de voortplanting van de diersoort', behouden hun rechtskracht.

Artikel 44

Paragraaf 1 t.e.m. 4

Artikel 44 regelt zowel het deelnemen en laten deelnemen van dieren waarbij een bij artikel 42 verboden ingreep is verricht aan tentoonstellingen, keuringen of wedstrijden, als de verhandeling van deze dieren. Deelname aan tentoonstellingen, keuringen of wedstrijden of het laten deelnemen blijft verboden ook als het gaat om een ingreep waarvoor er een diergeneeskundige noodzaak voor zou bestaan, dit tenzij de ingreep voor 15 april 2018 werd ondergaan, en met name voor de inwerkingtreding van het decreet van 23 maart 2018 'houdende de wijziging van artikel 3 en artikel 19 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn de dieren' werd ondergaan.

Hoofdstuk 8 - Dieronvriendelijke producten

Artikel 45

In de handel worden verschillende producten voor dieren aangeboden die niet geschikt zijn om aan hun fysiologische en ethologische behoeften te voldoen. We denken hierbij onder meer aan sommige aangeboden hokken, kooien en bokalen die niet geschikt zijn voor de doeldiersoort of lijmvallen voor plaagdieren. Artikel 45 geeft de mogelijkheid aan de Vlaamse Regering om het gebruik en de verkoop van producten bestemd voor dieren die schadelijk zijn voor hun welzijn, te beperken of te verbieden. Om de beperking of het verbod op het gebruik en/of de verkoop van deze dieronvriendelijke producten te ondersteunen, wordt ook de mogelijkheid voorzien om de publiciteit ervoor te beperken of verbieden.

Hoofdstuk 9 - Dierproeven

Hoofdstuk 9, dat uit de artikelen 46 tot en met 58 bestaat, sluit aan op de artikelen 20 tot en met 30/1 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. De aanpassingen ten opzichte van het bestaande rechtskader worden hierna toegelicht. De bepalingen werden tevens herschikt om een logischere opbouw van dit hoofdstuk te creëren. De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, opgenomen in het koninklijk besluit van 29 mei 2013 'betreffende de bescherming van proefdieren', behouden hun rechtskracht.

Het gebruik van dieren in dierproeven is in hoofdzaak geregeld door een Europees wetgevend kader. De kern hierbij is het "3V-principe", dat staat voor "vervangen, verminderen en verfijnen": het gebruik van levende dieren in onderzoek moet zoveel mogelijk vermeden worden, het aantal gebruikte dieren moet tot een minimum beperkt worden en elke vorm van pijn, lijden, angst en blijvende schade bij de dieren die toch gebruikt worden in proeven moet voorkomen of tot een minimum beperkt worden.

Artikel 46

Paragraaf 1 tot en met 3

Dierproeven zijn enkel toegelaten als ze beantwoorden aan de voorwaarden vastgelegd in dit hoofdstuk met dien verstande dat ze enkel zijn toegelaten in functie van medische, welzijns- of veiligheidsdoeleinden voor mens of dier.

De Vlaamse Regering heeft verder delegatie om:

- de door haar bepaalde dierproeven toe te laten of te verbieden;
- de doeleinden waarvoor dierproeven uitsluitend mogen worden gebruikt en de methoden voor het doden van de dieren te bepalen;
- de door haar bepaalde dierproeven te verbieden om dubbel gebruik te vermijden.

Uiteraard is deze delegatie begrensd door de vereisten van de Europese Proefdierrichtlijn met nr. 2010/63/EU van 22 september 2010.

Artikel 46 is gebaseerd op het artikel 20 van de Dierenwelzijnswet met dien verstande dat er enkele aanpassingen werden aangebracht. Vooreerst werd de delegatie aan de Vlaamse Regering geschrapt om dierproeven ondanks dubbel gebruik toe te laten wanneer verder onderzoek vereist is om de volksgezondheid, de veiligheid of het milieu te beschermen. Verder werd -en dit bij gebrek aan meerwaarde- de bepaling dat proefdieren die in een andere lidstaat zijn gefokt of gehouden kunnen worden aangeleverd of gebruikt, niet overgenomen.

Artikel 47

Paragraaf 1 tot en met 3

Gebruikers, fokkers en leveranciers van proefdieren dienen voorafgaandelijk erkend te worden door de Vlaamse Regering. Die erkenning kan ook geschorst of ingetrokken worden. De voorwaarden en de procedure hiervoor moeten door de Vlaamse Regering bepaald worden. De Vlaamse Regering wordt ook gemachtigd om voorwaarden op te leggen aangaande de herkomst en het houden van de dieren en hun bestemming eens de dierproeven waarin deze dieren gebruikt werden, zijn beëindigd.

Paragraaf 1 van artikel 47 is een samenvoeging van artikel 21, §1, eerste lid en artikel 22 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Nieuw is dat de erkenningsaanvraag onderworpen wordt aan de betaling van een retributie die de kost voor de behandeling van de erkenningsaanvraag dekt. Een dergelijke retributie is reeds verschuldigd voor de

erkenningaanvraag van de overige reeds bestaande erkenningsplichtige inrichtingen, met name de hondenkwekerijen, kattenkwekerijen, dierenpensions, handelszaken voor dieren, en dierentuinen.

Deze erkenningsplicht betreft een omzetting van de vergunningsplicht voor gebruikers, fokkers en leveranciers, zoals opgelegd door artikel 20, lid 1, van de Europese Proefdierrichtlijn met nr. 2010/63/EU van 22 september 2010.

Paragraaf 2 is vrijwel identiek aan artikel 23, §1, van de Dierenwelzijnswet. De expliciete vermelding dat honden en katten moeten ingeschreven worden in een register, met vermelding van hun herkomst, zoals voorzien in artikel 23, §1, van de Dierenwelzijnswet, werd geschrapt. De Europese Proefdierrichtlijn met nr. 2010/63/EU van 22 september 2010 voorziet deze verplichting immers voor alle diersoorten, wat is omgezet in het koninklijk besluit van 29 mei 2013 'betreffende de bescherming van proefdieren'.

Paragraaf 3 is identiek aan artikel 21, §1, tweede lid, van de Dierenwelzijnswet.

Artikel 48

Paragraaf 1

Gebruikers van proefdieren dienen zich aan te sluiten bij een ethische commissie. De ethische commissies worden goedgekeurd en gecontroleerd door het Departement, volgens de regels bepaald door de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering bepaalt ook hun samenstelling, werking en opdrachten.

Paragraaf 1 van artikel 48 sluit aan op paragraaf 2 van het artikel 21 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Volgende technische aanpassing werd doorgevoerd: in plaats van te spreken over de oprichting van ethische commissies bij de gebruikers, wordt gesproken over de oprichting van ethische commissies waarbij men zich als gebruiker dient aan te sluiten. Dit stemt overeen met de tekst van de uitvoeringsreglementering (artikel 11, §1 van het koninklijk besluit van 29 mei 2013 'betreffende de bescherming van proefdieren') en met de praktijk.

Paragraaf 2

Elke gebruiker, fokker en leverancier richt een dierenwelzijnsceel op. Kleine gebruikers, fokkers en leveranciers kunnen aan deze verplichting voldoen door zich aan te sluiten bij een overkoepelende dierenwelzijnsceel. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd de samenstelling, de werking en de opdrachten van de dierenwelzijnsceel te bepalen.

Paragraaf 2 van artikel 48 past paragraaf 4 van het artikel 21 van de Dierenwelzijnswet aan aan de Europese Proefdierrichtlijn met nr. 2010/63/EU van 22 september 2010 (cf. artikel 26), omgezet in artikel 35 van het koninklijk besluit van 29 mei 2013 betreffende de bescherming van proefdieren, en de praktijk, en zorgt zo voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk.

Artikel 49

De gebruikers die bij het uitvoeren van dierproeven gebruik maken van paardachtigen, honden, katten, varkens, herkauwers of niet-menselijke primaten moeten een dierenarts aanwijzen, deskundig op het vlak van de proefdiergeneeskunde, die belast wordt met de bescherming van de gezondheid en het welzijn van die dieren.

Artikel 49 is vrijwel identiek aan het artikel 23, §2, van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Nieuw is

dat in de plaats van "paarden" er nu sprake is van "paardachtigen" en in de plaats van "primaten" er nu sprake is van "niet-menselijke primaten".

Artikel 50

Geen enkel project dat dierproeven omvat, mag worden uitgevoerd zonder dat er voorafgaand een vergunning werd verleend en zonder dat de projectevaluatie gunstig is. Deze vergunning kan geschorst of ingetrokken worden. De Vlaamse Regering wijst een bevoegde instantie aan die belast wordt met het vergunnen van projecten. De Vlaamse Regering wordt ook delegatie verleend om de overige procedurele verplichtingen en voorwaarden ter zake te bepalen.

Artikel 51

De leden 1 tot en met 3 van artikel 51 zijn identiek aan de paragrafen 1 tot en met 3 van artikel 24 van de Dierenwelzijnswet. De leden 4 en 5 zijn vrijwel identiek aan artikel 30 van de Dierenwelzijnswet met dien verstande dat er een verduidelijking werd aangebracht in lijn met de Europese Proefdierrichtlijn met nr. 2010/63/EU van 22 september 2010 (cf. artikel 5, f)). Hiermee wordt gezorgd voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Tevens gaat het om een omzetting van de kern van de Europese Proefdierrichtlijn, dat het "3V-principe" huldigt.

Lid 1

Dierproeven moeten beperkt worden tot het strikt noodzakelijke.

Lid 2

Er mag geen dierproef uitgevoerd worden als het nagestreefde resultaat kan worden verkregen met behulp van een andere methode of beproevingsstrategie waarbij geen levende dieren worden gebruikt en die in de wetgeving van de Europese Unie is erkend. Deze bepaling betreft een omzetting van het artikel 13, lid 1 van de Europese Proefdierrichtlijn met nr. 2010/63/EU van 22 september 2010.

Lid 3

Lid 3 verduidelijkt voor welke dierproeven er moet gekozen worden in geval er verschillende mogelijkheden zijn. Deze bepaling betreft een omzetting van het artikel 13, lid 2, van de Europese Proefdierrichtlijn met nr. 2010/63/EU van 22 september 2010.

Leden 4 en 5

Deze paragrafen bepalen wanneer dierproeven van didactische aard toegestaan zijn (cf. artikel 5, f), van de Europese Proefdierrichtlijn). De Vlaamse Regering wordt gemachtigd voorwaarden te bepalen waaronder dierproeven mogen uitgevoerd worden met het oog op de opleiding van het personeel in de laboratoria.

Artikel 52

Paragraaf 1 tot en met 3

Paragrafen 1 tot en met 3 zijn vrijwel identiek aan artikel 24, §4, van de Dierenwelzijnswet en betreffen een omzetting van het artikel 14, leden 1 tot en met 5, van de Europese Proefdierrichtlijn met nr. 2010/63/EU van 22 september 2010, met dien verstande dat de tekst van paragraaf 1 in lijn werd gebracht met de tekst van de Richtlijn (cf. artikel 14, lid 1) teneinde de onduidelijkheid die er in de huidige tekst was, weg te werken.

Paragraaf 1 heeft betrekking op de verdoving die moet toegepast worden bij de dieren gebruikt in dierproeven. Dierproeven moeten tenzij dat niet mogelijk is onder algemene of plaatselijke verdoving uitgevoerd worden. Er wordt verduidelijkt wanneer hiervan kan afgeweken worden.

Paragraaf 2 verbiedt in principe het gebruik van stoffen waardoor dieren niet meer of slechts in verminderde mate in staat zijn pijn te tonen zijn. Er wordt bepaald wat gedaan moet worden als de toediening van de vermelde stoffen wel noodzakelijk is.

Paragraaf 3 verplicht het gebruik van pijnbestrijding, tenzij dit niet mogelijk is.

Paragraaf 4

Paragraaf 4 bepaalt wanneer en onder welke omstandigheden een dierproef gepaard kan gaan met de dood van het proefdier. Paragraaf 4 is identiek aan artikel 24, §5, van de Dierenwelzijnswet en betreft een omzetting van het artikel 13, lid 3, van de Europese Proefdierrichtlijn met nr. 2010/63/EU van 22 september 2010.

Artikel 53

De gebruiker, de fokker of de leverancier moet een persoon aanwijzen die verantwoordelijk is voor de naleving van de erkenningsvoorwaarden en voor het verstrekken van de door de Vlaamse Regering vastgestelde administratieve of statistische inlichtingen.

Artikel 53 is identiek aan het artikel 25 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Verder betreft artikel 53 een omzetting van het artikel 20, lid 2, van de Europese Proefdierrichtlijn met nr. 2010/63/EU van 22 september 2010.

Artikel 54

Paragraaf 1 + 2

Artikel 54 bepaalt de taken, de verantwoordelijkheden en de bekwaamheid van de proefleider.

Artikel 54, dat gebaseerd is op het artikel 26 van de Dierenwelzijnswet, werd in lijn gebracht met de huidige praktijk waarbij verduidelijkt wordt dat de proefleider zowel zelf dierproeven kan uitvoeren als kan laten uitvoeren. Het diploma-vereiste en de kennis en bekwaamheden van de proefleider werden verder ook in lijn gebracht met het guidance document van de Europese Commissie 'education and training framework'. (https://ec.europa.eu/environment/chemicals/lab_animals/pubs_guidance_en.htm). Er werd tevens naar analogie met artikel 49, de term "paarden" vervangen door "paardachtigen" en de term "primaten" door "niet-menselijke primaten".

Artikel 55

De gebruiker, de fokker, de leverancier of de proefleider hebben administratieve verplichtingen. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd te bepalen welke documenten zij moeten bijhouden en op welke manier die documenten moeten opgemaakt worden.

Artikel 55 is identiek aan het artikel 27 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk.

Artikel 56

Artikel 56 verleent delegatie aan de Vlaamse Regering om regels vast te stellen voor de opleiding en bekwaamheid van het personeel van gebruikers, fokkers en leveranciers.

Artikel 56 is in grote mate identiek aan het artikel 29 van de Dierenwelzijnswet met dit verschil dat in plaats van opleiding en kwalificatie van het personeel er nu gesproken wordt over opleiding en bekwaamheid van het personeel.

Artikel 57

Artikel 57 regelt de oprichting van de Vlaamse Proefdierencommissie en haar takenpakket, samenstelling en werking.

Artikel 57 is in grote mate identiek aan het artikel 28 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Het vereiste dat de leden van de Vlaamse Proefdierencommissie verplicht zijn tot geheimhouding werd evenwel niet mee overgenomen, en dit om de transparantie in haar werking te kunnen garanderen. Verder betreft artikel 57 ook een omzetting van het artikel 49 van de Europese Proefdierrichtlijn met nr. 2010/63/EU van 22 september 2010.

Artikel 58

Het sluitstuk van elk doortastend beleid is een kordate handhaving. Regelmatige inspecties om te waken over de naleving van de dierenwelzijnsreglementering bij alle fokkers, leveranciers en gebruikers, inclusief in hun inrichtingen, is hiervoor een noodzaak. Artikel 58 bepaalt dat de regels hiervoor door de Vlaamse Regering worden bepaald.

Hoofdstuk 10 - De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn

Artikel 59 + 60

Artikel 59 en 60 regelen de oprichting van een Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn en zijn takenpakket, samenstelling en werking. Zo dient de Raad ten minste te bestaan uit vertegenwoordigers van a) de verenigingen voor dierenbescherming, b) het wetenschappelijk onderzoek, c) de dierenartsen, en d) de kwekers. Overige stakeholders worden uiteraard ook betrokken in het kader van de adviesverlening, en dit hetzij als vast lid van de Raad, hetzij ad hoc als lid van een werkgroep. Beide artikelen werden uitgevoerd door middel van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 november 2015 'tot regeling van de samenstelling en de werking van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn'.

Artikel 59 en 60 zijn identiek aan het artikel 31 en 32 van de Dierenwelzijnswet en zorgen voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk.

Hoofdstuk 11 – Vlaams Dierenwelzijnsfonds

Artikel 61

Artikel 61 heeft betrekking op de oprichting van het Vlaams Dierenwelzijnsfonds en bepaalt met welke opbrengsten, bijdragen en retributies uit het decreet dit gespijst wordt en voor welke uitgaven deze middelen gebruikt kunnen worden. Het Dierenwelzijnsfonds werd in 2014 opgericht met het artikel 107 van het decreet van 19 december 2014 'houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2015' omdat, door de toename van het maatschappelijk belang van dierenwelzijn, ook de wetgeving ter zake steeds uitgebreider wordt en het aantal klachten

toeneemt. Als gevolg hiervan stijgen ook het aantal uit te voeren controles en het aantal inbeslagnames, evenals de daaraan gekoppelde behoefte aan budgettaire middelen en personeel. Daarnaast stijgt ook de vraag naar sensibilisatie-acties en studies ter ondersteuning van bestaande en toekomstige regelgeving. Dit alles heeft ertoe geleid dat bijkomende middelen vereist zijn om de bevoegde diensten in staat te stellen een degelijke dienstverlening te verzekeren. De beste manier om aan deze groeiende behoeften tegemoet te komen, was dan ook de oprichting van een dierenwelzijnsfonds.⁷

Artikel 61 is gebaseerd op het artikel 107 van het decreet van 19 december 2014 en zorgt dan ook voor de continuïteit van het Dierenwelzijnsfonds. Aan de inkomstzijde werden de retributies die nieuw zijn voorzien in dit decreet en de inning van de kosten die middels dit decreet bijkomend zullen teruggevorderd worden, toegevoegd. Aan de uitgavenzijde wordt 1° de mogelijkheid om de inkomsten van het Fonds te gebruiken voor onderzoeksprojecten toegekend voor 1 juli 2014 door de FOD Volksgezondheid geschrapt daar dit niet langer relevant is en, 2° toegevoegd dat de inkomsten van het Fonds gebruikt mogen worden voor het verlenen van subsidies bestemd voor de uitvoering van maatregelen met een gunstig effect op het dierenwelzijn. Er wordt wetgevingstechnisch voor geopteerd om de bepaling over het Dierenwelzijnsfonds te integreren in de Codex en deze vervolgens op te heffen in het decreet van 19 december 2014 (cf. artikel 78).

Hoofdstuk 12 - Controle, handhaving en bestraffing

Hoofdstuk 12, dat bestaat uit de artikelen 62 tot en met 74, bevat de bepalingen die betrekking hebben op de controle, handhaving en bestraffing van de Codex en haar uitvoeringsbepalingen. Er werd hierbij geopteerd om niet in te stappen in het Kaderdecreet Vlaamse handhaving. Inbreuken op de dierenwelzijnswetgeving zijn op vele vlakken niet te vergelijken met overige inbreuken op Vlaamse wetgeving, zoals milieu-inbreuken dewelke een meer wetenschappelijk-technische benadering vereisen in tegenstelling tot dierenwelzijnsinbreuken die een vaak diergeneeskundige benadering en beoordeling op maat in hoofde van de bevoegde overheid vereisen.

Artikel 62

Paragraaf 1 tot en met 6

Artikel 62 wijst de overheidspersonen aan die, naast de officieren van gerechtelijke politie, belast zijn met de controle op de toepassing van dit decreet, haar uitvoeringsbesluiten en de Europese reglementering ter zake, en hun bevoegdheid. Dit gaat zowel om de leden van de federale en lokale politie, als om de statutaire en contractuele personeelsleden van het Departement die worden aangewezen door de Vlaamse Regering. Zij kunnen zowel een proces-verbaal als een proces-verbaal van waarschuwing opstellen. Dat laatste heeft als doel de overtreder aan te manen de overtreding stop te zetten. Nieuw is dat per zone van de lokale politie verantwoordelijken dierenwelzijn dienen aangeduid te worden. De aanstelling van een dergelijke lokale "dierenpolitie" verdient de aanbeveling gelet op de zeer specifieke expertise vereist bij de beoordeling van dierenwelzijnsinbreuken.

Het artikel 62 is gebaseerd op het artikel 34 van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk, met dien verstande dat verschillende actualisaties werden aangebracht. Zo wordt er gepreciseerd dat het bezoek van lokalen die tot woning dienen ook kan zonder verlof van de rechter in de politierechtbank, mits toestemming van diegene die het werkelijk genot over dezen lokalen heeft of op zijn vraag.

⁷ Memorie van Toelichting, St. VI. Parl. 132/1, 2014-2015, p. 42.

Verder wordt verduidelijkt dat de bevoegde overheidspersonen alle maatregelen kunnen treffen of opleggen om de naleving van de dierenwelzijnsreglementering te verzekeren. Er wordt hierbij bepaald dat de eventuele kosten hiervoor ten laste van het Departement zullen verhaald worden op de verantwoordelijke van het dier. Nieuw is verder dat de bevoegde overheidspersonen de bevoegdheid krijgen om ook een proces-verbaal op te stellen voor overtredingen op de Europese Transportverordening met nr. 1/2005 van 22 december 2004 die vastgesteld worden door officiële controle instanties in het buitenland maar begaan in het Vlaamse Gewest, zoals het laten vervoeren van niet-transportwaardige dieren naar slachthuizen in het buitenland. In dit geval zijn er geen eigen vaststellingen van de Vlaamse bevoegde overheidspersonen noodzakelijk. Bovendien wordt de termijn voor het verzenden van een afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder op 15 dagen na afsluiten van het proces-verbaal gebracht. Bij gebreke aan het (tijdig) toesturen van een afschrift van het proces-verbaal, vervalt de bijzondere bewijskracht ervan.

Tot slot wordt strafbaar gesteld hij die opzettelijk de in dit artikel vermelde bevoegdheden van de bevoegde overheidspersonen verhindert. Dit is nodig teneinde de toezichtrechten van deze te waarborgen en een effectieve handhaving mogelijk te maken wanneer deze verhindert wordt.

Artikel 63

Paragraaf 1

Artikel 63 heeft betrekking op de inzet van zelfstandige dierenartsen voor het toezicht op de naleving van de dierenwelzijnsreglementering in slachthuizen, grensinspectieposten, plaatsen van uitgang, landbouwbedrijven, verzamelcentra voor landbouwhuisdieren, handelaarsstallen, en erkenningsplichtige inrichtingen. Paragraaf 1 bepaalt wat hun bevoegdheden zijn en verleent aan de Vlaamse Regering delegatie om hun opdrachten nader te regelen. De bevoegdheid van deze dierenartsen doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de overheidspersonen, vermeld in artikel 62, §1.

Paragraaf 2 + 3

Paragraaf 2 bevat specifieke delegaties aan de Vlaamse Regering voor het regelen van het statuut en de vergoeding van de dierenartsen in kwestie. Voor de opdrachten uitgevoerd door de dierenartsen op de plaatsen, vermeld in paragraaf 1, kan door de Vlaamse Regering een retributie worden opgelegd aan de betrokken slachthuizen, bedrijven en inrichtingen. Ten slotte wordt verduidelijkt dat de vaststellingen van deze dierenartsen als basis kunnen worden gebruikt bij de opmaak van de processen-verbaal door de overheidspersonen, vermeld in artikel 62, §1. Dergelijke dierenartsen genieten immers geen ambtenarenstatuut en zijn evenmin beëdigd zodat de door hen opgestelde documenten niet dezelfde bewijswaarde hebben als de processen-verbaal, opgesteld door de overheidspersonen, vermeld in artikel 62, §1.

Het artikel 63 is gebaseerd op het artikel 34ter van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. Nieuw is dat bepaald wordt dat deze dierenartsen ook kunnen aangesteld worden om de naleving van de dierenwelzijnsreglementering na te gaan in landbouwbedrijven, verzamelcentra voor landbouwhuisdieren en handelaarsstallen. Nieuw is ook dat zij de stopzetting van de vastgestelde overtredingen die acuut lijden veroorzaken, kunnen bevelen. Bijvoorbeeld, naar aanleiding van het overmatig gebruik van de elektrische prikkelaar, dan wel het voortdoen met de slachtactiviteiten van de dieren terwijl de bedwelmingsapparatuur defecten vertoont. Er kan ook gedacht worden aan het bevelen een dier onmiddellijk te doden dat aan het lijden is. Dit laatste geeft meer slagkracht aan de inzet van deze dierenartsen en laat toe om kort op de bal te spelen bij acute problemen.

De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering van 24 mei 2019 'houdende bepaling van de wijze van aanstelling en vergoeding van de dierenartsen die de dienst aanstelt en houdende de bepaling van de opdrachten die die dierenartsen uitvoeren, behouden hun rechtskracht'.

Artikel 64

Artikel 64 brengt de dierenwelzijnswetgeving in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming, oftewel de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG. Het artikel 64 is identiek aan het artikel 34bis van de Dierenwelzijnswet en zorgt voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk.

Artikel 65

Artikel 65 bepaalt de straffen die kunnen opgelegd worden bij overtreding van dit decreet of zijn uitvoeringsbesluiten of de Europese verordeningen, beschikkingen en besluiten ter zake. Inbreuken worden gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot vijf jaar en met een geldboete van 52 euro tot 100.000 euro, of met een van die straffen alleen. Het artikel 65 is identiek aan de strafmaten opgenomen in de artikelen 35, 36, 36bis, en 41, van de Dierenwelzijnswet, zoals bepaald middels het decreet van 4 februari 2022 'tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft het voorzien van een strafverzwaring', en zorgt zo voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk.

De inhoud van het artikel 38 van de Dierenwelzijnswet werd daarentegen niet mee overgenomen in huidig ontwerp van decreet omdat dit overbodig is. De toepassing van boek I van het Strafwetboek voorzien door voormeld artikel 38, is immers reeds voorzien door artikel 11, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen'.

Artikel 66

Artikel 66 bepaalt de strafmaat in geval van herhaling van een overtreding binnen een periode van vijf jaar na een eerdere veroordeling voor een overtreding van de dierenwelzijnsregelgeving. Het artikel 66 is inhoudelijk vrijwel identiek aan de strafmaat opgenomen in het artikel 39 van de Dierenwelzijnswet, zoals bepaald middels het decreet van 4 februari 2022 'tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft het voorzien van een strafverzwaring', en zorgt zo voor de continuïteit van de huidige praktijk, met dien verstande dat de oorspronkelijke tekst taalkundig werd herschreven voor een betere leesbaarheid en juister begrip.

Artikel 67

Artikel 67 bepaalt dat de rechtbank naast de straffen voorzien in de artikelen 65 en 66 ook veiligheidsmaatregelen kan nemen, met name het tijdelijk of definitief sluiten van de inrichting waarin de overtredingen werden gepleegd, en het verbieden om nog dieren te houden. Het artikel 67 is gebaseerd op de artikelen 37 en 40 van de Dierenwelzijnswet, zoals gewijzigd middels het decreet van 4 februari 2022 'tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft het voorzien van een strafverzwaring', met dien verstande dat enkele actualisaties werden aangebracht. Vooreerst werd een

belangrijke toevoeging aangebracht om tegemoet te komen aan een legistische onduidelijkheid. In de praktijk wordt namelijk vastgesteld dat soms wordt geprobeerd het door de rechter opgelegde verbod om dieren te houden te omzeilen door de dieren naderhand gewoonweg te registreren op andermans naam zonder dat deze dieren bij de initiële veroordeelde houder verhuizen naar de zogenaamde nieuwe houder. Hetzelfde gebeurt ook door deze dieren bijvoorbeeld op naam van een medebewoner te zetten. Om de reikwijdte van het verbod te verduidelijken, werd de volgende zinssnede toegevoegd aan het punt 2° : *"... ook indien de dieren niet op naam van de overtreder zijn geregistreerd of naderhand geregistreerd zouden worden"*. Het gaat met name om het feitelijk houden van dieren dat dan verboden wordt. Nieuw is tevens de mogelijkheid voor de rechtbank om ook het aantal dieren van een of meerdere soorten dat men mag houden tijdelijk of definitief te beperken. Daar er in het verleden soms onduidelijkheid bestond over de kwalificatie van deze maatregelen, is nu verduidelijkt dat het om veiligheidsmaatregelen gaat.

Artikel 68

Artikel 68 heeft heel specifiek betrekking op diereengevechten of -schiet oefeningen en bepaalt dat in dit geval de rechtbank de verbeurdverklaring beveelt van de inzetten, het entreegeld en de voorwerpen of installaties die voor die gevechten of die schiet oefeningen werden gebruikt. Het artikel 68 is identiek aan hetgeen bepaald is in het artikel 43, tweede lid, van de Dierenwelzijnswet en zorgt zo voor de continuïteit van het huidige rechtskader en de huidige praktijk.

Artikel 69 + 70

Bij overtreding van de dierenwelzijnsreglementering heeft de ambtenaar of ambtenaren binnen het Departement Omgeving, daartoe aangesteld door de Vlaamse Regering, volgende bestraffingsmogelijkheden:

- 1) Hij kan een administratieve geldboete opleggen aan de overtreder. Dit gaat om minder erge inbreuken;
- 2) Hij kan een alternatieve sanctie aan de overtreder voorstellen. Deze alternatieve sanctie kan bestaan uit een van de volgende limitatief opgesomde voorstellen: a) het volgen van een door het Departement georganiseerde of goedgekeurde vorming; b) het uitvoeren van een taakstraf, bijvoorbeeld helpen in een dierenasiel. Deze bedraagt minstens 20 uren en maximaal 45 uren (cf. art. 37quinquies, §2 Strafwetboek); en c) verplichte professionele begeleiding door een instantie of persoon aangeduid door het Departement om het vastgestelde dierenwelzijnsprobleem te verhelpen, bv. structurele bedrijfsbegeleiding door gespecialiseerde dierenartsen of professionele organisaties;
- 3) Hij kan het dossier bezorgen aan de Procureur des Konings. Dit zal gebeuren bij zwaardere inbreuken en inbeslagname van dieren.

Het artikel 69 verwijst uitdrukkelijk naar de toepassing van de Vlaamse strafrechtelijke prioriteiten inzake dierenwelzijn zoals vermeld in omzendbrief COL 04/2019. De Vlaamse minister-president heeft in 2019 samen met de Minister van Justitie en het College van procureurs-generaal de strafrechtelijke prioriteiten van Vlaanderen vastgelegd in de bewuste omzendbrief COL 04/2019. Daarbij werden de algemene criteria voor de afbakening van strafrechtelijk af te handelen prioriteiten, alsook de specifieke prioriteiten opgenomen. Ook inzake dierenwelzijn werden de strafrechtelijke prioriteiten van Vlaanderen vastgelegd. De dossiers die aan voormelde criteria van de COL 04/2019 beantwoorden, komen niet in aanmerking voor een administratieve geldboete noch voor een alternatieve sanctie.

De betaling van de administratieve geldboete door de overtreder doet de publieke vordering vervallen. De publieke vordering vervalt eveneens na het vervullen van de alternatieve sanctie en men hiervoor een getuigschrift of attest voorlegt. Artikel 69 bepaalt tevens de verjaringstermijn en wanneer deze termijn gestuit wordt.

De artikelen 69 en 70 zijn gebaseerd op hetgeen bepaald is in het artikel 41bis van de Dierenwelzijnswet. Nieuw is vooreerst de invoering van de mogelijkheid voor de ambtenaar daartoe aangesteld door de Vlaamse Regering om overtredingen op alternatieve wijze te sanctioneren. Taak- en leerstraffen kunnen immers een belangrijke rol spelen in het op weg zetten van de betrokkene naar een duurzame gedragsverandering. Zo kunnen in het kader van de uitvoering van een taak- en leerstraf aan overtreders gedragsalternatieven worden aangeboden zodat zij tijdens de sanctie-uitvoering de gewenste inzichten en vaardigheden over het omgaan met dieren meekrijgen. Het gewenste gedrag wordt met andere woorden meteen aangeleerd. Nieuw is ook dat, wanneer de bevoegde ambtenaar een administratieve geldboete oplegt aan de overtreder, het dossier bij uitblijven van betaling niet naar de Procureur des Konings wordt gestuurd, maar dat het dossier het spoor volgt van een gedwongen tenuitvoerlegging. Op deze manier wordt gekozen voor het "una via-principe". Dit wil zeggen, indien gekozen wordt voor de zogenaamde (administratieve) alternatieve sanctie of de administratieve geldboete, dan vervalt de strafvordering en blijft het dossier binnen het administratieve spoor. Indien voor een strafrechtelijke afhandeling wordt gekozen, dan blijft het dossier binnen het strafrechtelijke spoor. Niemand kan met andere woorden voor eenzelfde feit twee maal bestraft worden (cf. het non bis in idem beginsel).

De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, vastgelegd in het koninklijk besluit van 20 september 2005 'houdende uitvoering van artikel 41bis van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, behouden hun rechtskracht'. Gelet op de wijzigingen die met huidig ontwerpdecreet worden ingevoerd, is er wel nood aan een wijziging van het KB in kwestie.

Het bevoegd administratief rechtcollege tegen de beslissingen tot betaling van een administratieve geldboete is de Raad van State.

Artikel 71

Artikel 71 bepaalt dat in geval van overtredingen op de dierenwelzijnswetgeving dieren administratief in beslag genomen kunnen worden en indien nodig ondergebracht kunnen worden in een geschikte opvangplaats. Er worden modaliteiten voorzien voor de vergoeding van de kosten voor opvang en verbonden aan opvang wanneer het dier wordt ondergebracht in een erkend dierenasiel. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de nadere regels hiervoor te bepalen. Binnen de twee maanden na de inbeslagname moet het Departement de bestemming van de in beslag genomen dieren bepalen. Naast levende dieren kunnen ook de kadavers, het vlees of de voorwerpen die het voorwerp vormen van de overtreding of die gediend hebben om de overtreding te plegen of die bestemd waren om de overtreding te begaan, administratief in beslag genomen worden en vernietigd worden. De verantwoordelijke van het dier is een vergoeding verschuldigd voor de kosten verbonden aan de in dit artikel vermelde maatregelen. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de procedure hiervoor vast te leggen.

Het artikel 71 is in hoofdzaak identiek aan het artikel 42 van de Dierenwelzijnswet en zorgt zo voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. De reeds genomen uitvoeringsbepalingen behouden hun rechtskracht. Het gaat hierbij om: a) het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2021 'over de vergoeding voor de opvang van in beslag genomen dieren, de subsidiëring van de erkende dierenasielen en het verhalen op de verantwoordelijke van de kosten voor inbeslagname van dieren', en b) het ministerieel besluit van 26 april 2021 'tot

vaststelling van de regels voor de vergoeding voor de opvang van inbeslaggenomen dieren, de subsidiëring van de erkende dierenasielen en het verhalen op de verantwoordelijke van de kosten voor inbeslagname van dieren'. Nieuw is dat verduidelijkt wordt dat wanneer een bestemmingsbeslissing genomen wordt over het levend dier dat in beslag werd genomen en beslist wordt dat het dier terug kan gegeven worden aan de verantwoordelijke van het dier hieraan voorwaarden kunnen verbonden worden. Tevens wordt verduidelijkt dat als dieren niet worden opgevangen in een erkend dierenasiel naar aanleiding van een inbeslagname een vergoeding voor de opvang en voor de kosten verbonden aan de opvang dan zal betaald worden aan de betrokken natuurlijke persoon of rechtspersoon die instond voor de opvang.

Het bevoegd administratief rechtscollege tegen de bestemmingsbeslissingen is de Raad van State.

Artikel 72 tot en met 74

De bepalingen, vermeld in deze artikelen, zijn geïnspireerd op en in grote mate gelijklopend met de artikelen 16.5.2 tot en met 16.5.4 van het hoofdstuk V 'Inning en invordering van verschuldigde bedragen' van titel XVI van het DABM. Er werd geopteerd om een gelijkaardige regeling in te voeren in de Dierenwelzijnswet en deze ook te behouden in de Codex.

Deze artikelen bevatten een gedwongen invorderingsprocedure indien de overtreder de administratieve geldboete, vermeld in het artikel 69, §2, en/of de verschuldigde kosten, vermeld in artikel 62, §2, zevende lid, en artikel 71, §6 en §7, niet vrijwillig betaalt. Een ambtenaar aangewezen door de Vlaamse Regering zal belast worden met het viseren en het uitvoerbaar verklaren van de dwangbevelen. Hierna kan met toepassing van het gemeenrechtelijk procesrecht worden overgegaan tot gedwongen tenuitvoerlegging en bewarend beslag. De bevoegde ambtenaar kan er ook voor kiezen de verschuldigde bedragen (de administratieve geldboete of de kosten vermeld in artikel 62, §2, zevende lid, en artikel 71, §6 en §7) niet in te vorderen, als de invorderingskosten hoger zijn dan het te betalen bedrag of wanneer men geen overtreder kan aanduiden aan wie de kosten moeten worden aangerekend. Tevens kan de ambtenaar in kwestie beslissen over de gemotiveerde verzoeken tot uitstel of spreiding van betaling van de overtreder.

De artikelen 72 tot en met 74 zijn in hoofdzaak identiek aan wat bepaald is in het artikel 42bis tot en met 42quater van de Dierenwelzijnswet en zorgen zo voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, met name de aanstelling van de bevoegde ambtenaren, behouden hun rechtskracht. Nieuw is dat de gedwongen invorderingsprocedure nu niet enkel mogelijk is voor de verschuldigde kosten, vermeld in artikel 71, §6 (oud artikel 42, §5 van de Dierenwelzijnswet), maar nu ook wordt mogelijk gemaakt bij nalaten van het betalen van de administratieve geldboete, vermeld in artikel 69, §2, en tevens van de verschuldigde kosten vermeld in de artikelen 62, §2, zevende lid, en 71, §7.

Hoofdstuk 13 – wijzigingsbepalingen

Artikel 75 en 76

Voor de toelichting van deze artikelen wordt verwezen naar de toelichting onder het artikel 17, waarmee beide artikelen samengelezen dienen te worden.

Artikel 77

Voor de toelichting van dit artikel wordt verwezen naar de toelichting onder het artikel 19, waarmee het artikel 77 samengelezen dient te worden.

Artikel 78

Dit artikel regelt de opheffing van het artikel 107 van het decreet van 19 december 2014 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2015, dat werd overgenomen in artikel 61 van dit decreet.

Hoofdstuk 14 – slotbepalingen

Artikel 79 en 80

De artikelen 79 en 80 bevatten overgangsbepalingen voor degene die op 5 mei 2019, de datum van inwerkingtreding van het verbod op het houden van pelsdieren en van dieren voor de productie van foie gras door middel van dwangvoeding, dergelijke dieren hield. De houders kunnen hun activiteit tot 30 november 2023 verderzetten onder de in de artikelen 9bis (voor wat betreft het houden van pelsdieren) en 9quinquies (voor wat betreft de productie van foie gras door middel van dwangvoeding) vermelde voorwaarden. De Vlaamse Regering wordt ertoe gemachtigd om vergoedingen toe te kennen voor een bedrijfsstopzetting of een bedrijfsreconversie aan pelsdierhouderijen en houderijen die dieren houden voor de productie van foie gras door middel van dwangvoeding die voor 1 december 2023 deze activiteiten stopzetten.

De artikelen 79 en 80 zijn identiek aan hetgeen bepaald is in het artikel 9quater en artikel 9septies van de Dierenwelzijnswet en zorgen zo voor de continuïteit van het huidig rechtskader en de huidige praktijk. De reeds genomen uitvoeringsbepalingen, opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2020 'tot regeling van de vergoeding bij de bedrijfsstopzetting en bedrijfsreconversie van de pelsdierhouderijen en de eenden- of ganzenhouderijen', behouden hun rechtskracht.

Artikel 81

Artikel 81 bepaalt dat de bedwelming bij runderen andere dan kalveren die geslacht worden volgens speciale methoden die vereist zijn voor religieuze riten, tijdelijk onmiddellijk na het kelen mag plaatsvinden, tot op de datum dat de Vlaamse Regering bepaalt dat omkeerbare bedwelming voor deze diersoort praktisch toepasbaar is. Deze bepaling is identiek aan artikel 45ter van de Dierenwelzijnswet, met dien verstande dat rekening wordt gehouden met het feit dat voor kalveren de verplichte voorafgaande bedwelming intussen definitief is geworden, en dit bij het besluit van de Vlaamse Regering van 26 april 2019 'betreffende het slachten van kalveren'. Middels dit besluit werd bepaald dat de datum waarop de omkeerbare bedwelming voor de kalveren praktisch toepasbaar is, 1 januari 2020 is. Uit onderzoek is verder gebleken dat ook voor volwassen runderen omkeerbare bedwelming praktisch toepasbaar kan zijn. Vooraleer de omkeerbare bedwelmingstechniek in Vlaanderen als wettelijk alternatief kan geïntroduceerd worden voor volwassen runderen, wordt in één of meerdere slachthuizen onderzocht of deze techniek op punt staat in onze praktijkomstandigheden en voor onze landbouwrassen.

Artikel 82

Dit artikel regelt in zijn eerste lid de opheffing van de Dierenwelzijnswet van 14 augustus 1986.

In zijn tweede lid wordt de opheffing van het artikel 10, §4, geregeld, hetgeen samenvalt met de inwerkingtreding van artikel 10, §3.

Artikel 83

Artikel 83 bepaalt dat dit decreet in werking treedt op 1 januari 2024 en bevat een opsomming van de artikelen waarvoor een afwijkende datum van inwerkingtreding geldt.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS